

Novi svijet

KONTEMPLIRATI,
IZAĆI, POUČAVATI

MALI I
VELIKI -
ZAJEDNO

OČEKIVANJE
DANAŠNJEGA
SVIJETA

SADRŽAJ

© CSC Audiovisivi - G.Nuzzolo

6

Arhiv Udruga Zajedno

12

18

- 3 RIJEČ ČITATELJIMA
- 4 RIJEČ ZA ŽIVOT
Listopad
- 5 IZ ŽIVOTA
Do kraja
- 6 SKUPŠTINA
Kontemplirati, izaći,
poučavati
Budućnost Fokolara
- 12 INICIJATIVE
Mali i veliki – ZAJEDNO!
- 16 SINODA
U pomoć obiteljima
- 17 U DUBINU
Mogu li kršćani u rat?
Stavi ljubav
- 18 DUHOVNOST
JEDINSTVA
Očekivanje današnjeg
svijeta
- 22 KOMENTAR
Decentralizacija
- 23 BRATSTVO
Prostor bratstva
u Srednjoafričkoj Republici
- 24 AKTUALNO
Sudar generacija?
Ne, hvala!
- 26 SVJEDOČANSTVO
Nada nakon razvoda
Postojanost u kušnji
- 30 PITANJA
Zašto odsijecanje glave?
- 31 RAZGOVORI
Roditelji u sukobu
Sam ili u braku
Iskreni sa samima sobom
- 34 ZARUČNICI
Koliko djece, kako i kada?
- 37 ISTAKNUTO
U očekivanju referendumu
- 38 ZDRAVLJE
Sve koristi
sistemskega pregleda
- 40 KAMEN

FOTO: Archiv CN

NASLOVNICA:

Papa Franjo primio je u audijenciju
članove Generalne skupštine
Pokreta fokolara

MJESEČNIK POKRETA FOKOLARA

godina L, br. 10, listopad 2014.

UREDNIŠTVO I UPRAVA

Novi svijet, Franje Račkoga 30,
48260 Križevci,
tel.: [+385] 01 3691 290;
fax: [+385] 01 3691 840;
e-mail: novi-svijet@kc.t-com.hr

IZDAVAČ I NAKLADNIK

Djelo Marijino - Pokret fokolar

GLAVNA UPREDNICA

Dina Berkov

UPREDNIČKO VJEĆE

GREBNIČKO VIJEĆE

GRAFIČKO OBLIKOVANIE

Kristóf Maucha

TISAK

EEBOPROMS d.o.o., Zagreb

Riječ čitateljima

Đina Perkov

Na nedavno završenoj Generalnoj skupštini u Castelgandolfu izabrano je novo vodstvo Pokreta fokolara i zacrtane su smjernice za narednih šest godina. "Prešli smo put zajedničkog razlučivanja, u osluškivanju Duha i u raspoznavanju smjera kojim ići kako bi našom specifičnom karizmom jedinstva odgovorili na boli i nade današnjeg čovječanstva", tim je riječima nanovo izabrana predsjednica Maria Voce ocrtala jednomjesečni rad skupštine papi Franji. Na audijenciji koja je bila kruna i pečat Skupštine Papa je svoju poruku Pokretu sažeo u riječima "kontemplirati, izaći i poučavati". Sudionici su u njima prepoznali jednoglasje sa smjernicama Skupštine, što je izazvalo opću radost. U ovom smo broju na više stranica popratili ovaj važan događaj. Mnoge razlike pogleda na obiteljske tematike otkrivaju potrebu za obitelji koja se nalazi u ljudskom srcu, osobito u mladima, smatra tajnik biskupske sinode o obitelji koja se održala ovoga mjeseca.

U odnosima između roditelja i djece dolazi do neizbjegnih suprotstavljanja. Iz iskustva obitelji proizišla su pravila kako ih prevladati, a za to treba uložiti napor i jedna i druga strana. Zanimljivo iskustvo zajedništva među naraštajima doživljava se u udruzi Zajedno iz Splita, gdje se osmišljava slobodno vrijeme malenima, a osobama poodmakle životne dobi pruža mogućnost da se daruju, na zadovoljstvo jednih i drugih.

Sue P. Bush

Godišnja preplata 150 kn, za Europu: 33 EUR, za kontinent: 55 USD. Pojedinačni broj 15 kn. Uplate putem vašeg povjerenika ili **na račun (kunski i devizni) Pokreta fokolaro broj 2360000-1101456527 ZAGREBAČKA BANKA D.D.**, 10000 Zagreb, Paromlinska 2, Croatia, SWIFT CODE: ZABahr2X, IBAN HR 91 2360000 11014 56527 Pod poziv na broj upišite vaš evidencijski broj koji se nalazi u gornjem lijevom kutu listića s adresom. Osobe jednom preplaćene na Novi svijet dobivaju ga dok se ne odjave. Tko želi donirati bilo koji iznos za Novi svijet i tako pomoći onima koji nemaju mogućnost platiti preplatu, pod poziv na broj treba upisati 5500. **Novi preplatnici** koji još ne znaju svoj evidencijski broj unisuju pod poziv na broj 5000, a kopiju unplatnice moraju obvezatno poslati na uredništvo.

**"JA SAM KRUH ŽIVOTA. TKO DOLAZI
K MENI, NEĆE OGLADNJETI;
TKO VJERUJE U MENE,
NEĆE OŽEDNJETI NIKADA."¹**

[Iv 6,35]

Chiara Lubich

U svom evanđelju Ivan pripovijeda kako je Isus, nakon što je umnožio kruh, u velikom govoru održanom u Kafarnaumu, između ostalog rekao: "Radite, ali ne za hranu propadljivu, nego za hranu koja ostaje za život vječni: nju će vam dati Sin Čovječji".²

Njegovi slušatelji smatrali su očitim da se On poziva na manu, kao i na očekivanje "druge mane" koja će sići s neba u mesijansko vrijeme. Tom mnoštву koje nije shvaćalo njegove riječi Isus se kasnije u istom govoru sam predstavio kao pravi kruh koji je s neba sišao, a koji treba prihvatiti vjerom.

www.setupmilan.com

**"JA SAM KRUH ŽIVOTA. TKO DOLAZI K
MENI, NEĆE OGLADNJETI; TKO VJERUJE
U MENE, NEĆE OŽEDNJETI NIKADA."**

Isus već vidi sebe kao kruh. To je krajnji razlog njegova života ovdje na zemlji. Biti kruh da bi bio pojeden. Biti kruh da bi nam posredovao svoj život, da bi nas preobrazio u sebe. Duhovno značenje ove riječi, s njezinim pozivanjem na Stari zavjet, dovre je jasno. No govor postaje tajanstven i težak kad kasnije Isus kaže o samome sebi: "Kruh koji ću ja dati tijelo je moje – za život svijeta."³ i "Ako ne jedete tijela Sina Čovječjega i ne pijete krvi njegove, nemate života u sebi!"⁴

To je navještaj euharistije koji sablažnjava i udaljava mnoge učenike. Ali to je najveći dar što ga Isus želi dati čovječanstvu: njegovu prisutnost u sakramentu euharistije koja zasićuje dušu i tijelo, puninu radosti po dubokom sjedinjenju s Isusom.

Ako se hranimo tim kruhom, svaka druga glad više nema razloga postojati. Svaku našu želju za ljubavlju i za istinom utažio je onaj koji je sama Ljubav, sama Istina.

**"JA SAM KRUH ŽIVOTA. TKO DOLAZI K
MENI, NEĆE OGLADNJETI; TKO VJERUJE
U MENE, NEĆE OŽEDNJETI NIKADA."**

SERGIO DRECHSLER

Taj nas kruh hrani Njime već odavde, a dan nam je zato da i mi kasnije možemo utažiti duhovnu i materijalnu glad čovječanstva što nas okružuje.

Svijet toliko ne prima navještaj Krista od euharistije, koliko od života kršćana hranjenih njome i riječju, koji propovijedaju evanđelje životom i glasom, te uprisutnjuju Krista među ljudima.

Zahvaljujući euharistiji život kršćanske zajednice postaje Isusov život, stoga sposoban dati Božju ljubav i njegov život drugima.

"JA SAM KRUH ŽIVOTA. TKO DOLAZI K MENI, NEĆE OGLADNJETI; TKO VJERUJE U MENE, NEĆE OŽEDNJETI NIKADA."

Metaforom kruha Isus nas uči i istinskom, kršćanskom načinu kako ljubiti svoga bližnjega. A što znači ljubiti?

Ljubiti znači poistovjetiti se sa svima, poistovjetiti se u svemu onome što drugi žele, u najmanjim i najbeznačajnijim stvarima kao i u onima koje možda nama znače malo, ali koje zato zanimaju druge.

Isus je dao izvanredan primjer takve ljubavi postavši kruhom za nas. On postaje kruhom da bi ušao u svakoga, da bi postao jestiv, da bi postao jedno sa svima, da bi služio, da bi ljubio sve.

Zato budimo i mi jedno, sve dotle da se dopustimo jesti.

To je ljubav – biti jedno tako da se drugi osjetе hranjeni našom ljubavlju: utješeni, olakšani i shvaćeni. ■

¹ Objavljena u *Novom svijetu* br. 7-8/2000.;

²lv 6,27; ³lv 6,51b; ⁴lv 6,53

DO KRAJA

Bilo je vrijeme poljskih radova, pa sam i ja dosta vremena provodila u vrtu. Znajući da se tih dana nisam dobro osjećala, moja susjeda došla mi je pomoći. Nešto kasnije osjetila sam jaku slabost i htjela se vratiti u kuću. Baš u tom trenutku došla je jedna gospođa, moljeći da priskočim u pomoć njezinoj susjedi. Ostala sam zatečena i pomislila:

"Kud baš sad, zar nema nikoga drugoga?" Ta me misao nije dugo držala. Sjetila sam se Isusa i odluke da ljubim svaku osobu kao njega samoga. Objasnila sam joj da mi je toliko loše da sama ne mogu učiniti ništa, ali ti Isuse možeš sve, dodala sam u sebi. Ispostavilo se da je susjeda imala moždani udar. Bila sam nježna prema njoj i rekla joj da se ne boji, da će biti uz nju koliko god to bude trebalo. Potom sam sve povjerila Bogu.

Polako se smirila, a ja sam nazvala Hitnu pomoć, spremna poći s njom u bolnicu. Međutim, nije bilo potrebno jer je u međuvremenu došla njezina unuka.

Kako bih učinila sve za nju, nazvala sam svećenika da ju ode posjetiti, što je on sutradan i učinio. Osjećala sam da sam ljubila do kraja, kao što želi Isus.

Zajedno gradimo ljestvi i bolji svijet! ■

Po prvi se put papa Franjo 26. rujna javno obratio fokolarinima, osobito Generalnoj skupštini sabranoj u Castel Gandolfu od početka rujna. U dvorani Clementina u Vatikanu okupilo se 473 osobe iz 137 zemalja.

U radosnom ozračju predsjednica Maria Voce uputila je papi ove riječi: "Ovdje nazočne osobe različitih starosnih dobi, kultura, zvanja, laici i posvećeni, u djevičanstvu i u braku, proživjeli su dojmljivo iskustvo zajedništva. U stalnoj i uvijek obnavljanoj uzajamnoj ljubavi, prešli su put zajedničkog razlučivanja, u osluškivanju Duha i u raspoznavanju smjera kojim ići kako bi našom specifičnom karizmom jedinstva odgovorili na boli i nade današnjeg čovječanstva." Značajno je bilo i njezino pozivanje na pobudnicu Radost evanđelja: "Bila je to škola-radijonica za vježbanje razmjenjivanja stavova i promišljanja, za rad s Isusom među nama. Ponovno smo otkrili da smo narod rođen iz evanđelja, stoga pozvan živjeti i svjedočiti našu karizmu te ju darivati svima. Vaša je apostolska pobudnica bez sumnje osvjetljavala naš rad poput svjetionika."

KONTEMPLIRATI, IZAĆI, POUČAVATI

Na privatnoj audijenciji papa Franjo pozvao Pokret fokolara da odgovorno i kreativno ponudi svoj specifičan doprinos društvu i Crkvi

Druga znakovita napomena svjedoči ekumenski karakter skupštine: "Osjetili smo se osobito potaknuti s povjerenjem tražiti nove putove za sve veće uključivanje i sudjelovanje u životu i vođenju Pokreta braće i sestara kršćana raznih crkava koji mu pripadaju." Papa Franjo ovako je započeo: "Djelo Marijino – poznato svima kao Pokret fokolara – nastalo je u krilu Katoličke crkve, iz malenog sjemena koje se tijekom godina razvilo u stablo što sada širi svoje grane u sve izraze kršćanstva, kao i među članove različitih religija te među mnoge koji u traganju za istinom gaje pravednost i solidarnost. Ovo je Djelo poteklo iz dara Duha Svetoga – bez sumnje! – karizme jedinstva koju Otac želi darovati Crkvi i svijetu kako bi prodorno i proročki doprinijeli ostvarenju Isusove molitve: 'Da svi budu jedno!' Sveti se otac "s velikom naklonošću i zahvalnošću" prisjetio

Chiare Lubich, "izvanredne svjedokinje toga dara, koja je u svom bogatom životu pronijela Isusov miris u mnoge ljudske stvarnosti i u mnoge dijelove svijeta. Vjeran karizmi iz koje je nastao i na kojoj se hrani, Pokret fokolara danas se nalazi pred istim zadatkom koji čeka cijelu Crkvu: odgovorno i kreativno ponuditi svoj specifičan doprinos ovom novom dobu evangelizacije. Kreativnost je važna, bez nje se ne može napredovati." Papa Franjo je nastavio uputivši tri riječi Pokretu fokolara i onima koji na razne načine dijele njegov duh i ideale: kontemplirati, izaći, poučavati. Nadasve kontemplirati, istaknuo je papa. "Danas više nego ikada imamo potrebu kontemplirati Boga i čuda nje-gove ljubavi, prebivati u Njemu koji je u Isusu došao postaviti svoj šator među nama. Kontemplirati znači također živjeti u društvu s braćom i sestrama,

lomiti s njima kruh zajedništva i bratstva [...] jer kontemplacija koja drugoga ostavlja vani je obmana. To je narcizam."

Posluživši se riječima Chiare Lubich, papa Franjo je ohra-brio fokolarine "da ostanu vjerni ovom idealu kontempla-cije, da ustraju u traženju je-dinstva s Bogom i u uzajamnoj ljubavi s braćom i sestrama, crpeći na bogatstvima riječi Božje i crkvene predaje, na želji za zajedništвом i jedin-stvom koju je Duh Sveti pobu-dio za naše vrijeme. I darujte svima to blago!"

Druga riječ, dodao je Sveti otac, "vrlo važna jer izražava pokret evangelizacije, je izaći. Izaći kao što je Isus izašao iz krila Očeva kako bi naviještao riječ ljubavi svima, sve do darivanja samoga sebe na drvu križa. Moramo naučiti od njega, od Isusa, tu dina-miku izlaska i dara, izlaska iz sebe, hodanja i sijanja uvijek iznova, kako bismo svima velikodušno posređovali Božju ljubav, s poštovanjem i besplatno, jer otkupljenje je učinjeno u besplatnosti. Oproštenje grijeha ne može se 'platiti'. Platio ga je Krist jednom zauvijek, za sve! Dati besplatno ono što smo primili. A besplatnost ide s kreativ-nošću: to dvoje ide zajedno." Za to je potrebno postati stručnjaci u umijeću koje se zove dijalog i koje se ne uči

jeftino. Ne možemo se zadovo-ljiti polovičnošću, ne možemo otezati, nego uz Božju pomoć ciljati visoko i širiti obzore!" Moramo izaći, ponovio je papa Franjo, "jer – kako sam više puta rekao – Crkva je kao poljska bolnica. Kad se ide u poljsku bolnicu, najprije treba liječiti rane, a ne mjeriti kolesterol... To će doći na red kasnije... Je li jasno?"

I konačno treća riječ: pou-čavati. "Sveti Ivan Pavao II. – podsjetio je papa – pozvao je čitavu Crkvu da postane 'dom i škola zajedništva', a vi ste ozbiljno uzeli to predanje. Potrebno je formirati nove muževe i žene, kako to traži evanđelje, a za to je potrebna škola Isusova čovještva. Bez odgovarajućeg djela formacije novih naraštaja – istaknuo je – iluzorno je misliti da se može ostvariti ozbiljan i trajan projekt u službi novog čovječanstva.

Chiara Lubich je svojedobno skovala jedan izraz koji ostaje vrlo aktualan. Rekla je da danas treba formirati 'čovje-ka-svijet', muževe i žene s Isu-sovom dušom, srcem, umom te stoga sposobne prepoznati i tumačiti potrebe, zabrinuto-sti i nade što prebivaju u srcu svakog čovjeka." ■

pokret
fokolara

BUDUĆNOST FOKOLARA

Izravnom video vezom s članovima i zajednicama diljem svijeta završena je Generalna skupština Pokreta fokolara. Klijučne riječi za polazak: kontemplirati, izaci, poučavati

SKUPŠTINA

Priredila Đina Perkov

Unedjelju 28. rujna u 12.30 sati izravnom video vezom označen je završetak rada Generalne skupštine Pokreta fokolara. Sudionici su otišli s obvezom da žive kao "čovjek-svijet", u skladu s izrazom što ga je skovala Chiara Lubich, a ponovio papa Franjo na audijenciji 26. rujna.

Ovogodišnja Skupština među ostalim je imala zadatku izabrati novo vodstvo Pokreta. Tako je 12. rujna četvrtim glasovanjem za predsjednicu izabrana Maria Voce na drugi uzastopni mandat. Maria Emmaus Voce prihvatile je imenovanje, a odmah ga je potvrdio i predsjednik Papinskog vijeća za laike kardinal Stanislaw Rylko. Potvrda izbora od strane Svetе Stolice predviđena je Statutom Pokreta fokolara.

U prvim izjavama Maria Voce istaknula je važnost zajedničkog rada kako bi se nastavilo što je započeto u prvom mandatu i važnost stvarnog zajedništva, što je posebnost

djelovanja cijelog Pokreta pa stoga i njezina upravljanja.

Uz Mariju Voce u narednih će šest godina stajati Španjolac Jesús Morán Cepedano kao dopredsjednik Pokreta fokolara, odlučila je Skupština 13. rujna. Vidljiva je bila radost čitave Skupštine, dok mu je Maria Voce zahvaljivala što je prihvatio s njom podijeliti odgovornost za Pokret. I Sveta je Stolica izrazila svoju suglasnost pismom mons. Stanisława Rylka, koji mu je zaželio da vjerno i velikodušno obavlja svoj zadatak, u dubokom jedinstvu

© CSC Audiovisivi - TKam [2]

Jesús Morán rodio se 1957. u Avili. Fokolarin je i svećenik, član Generalnog vijeća na odlasku, zadužen za vid kulture i formacije od 2008. godine, član škole Abba – interdisciplinarnog studijskog centra Pokreta. Više od 25 godina služio je Pokretu u Čileu, Boliviji, Meksiku i na Kubi. Diplomirao je filozofiju i teologiju, a trenutno završava doktorat iz teologije na Lateranskom sveučilištu u Rimu.

s predsjednicom i na korist čitavog Djela Marijina. Maria Voce je izrazila zahvalnost Giancarlu Falettiju, dopredsjedniku na odlasku, što je tako dobro dijelio tu odgovornost u proteklih šest godina.

Likom dopredsjednika u Pokretu fokolara se ističe jedinstvo temeljeno na Isusovim riječima: "Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima" [Mt 18,20]. U skladu sa statutom Fokolara, prva je dužnost dopredsjednika biti uvijek u dubokom jedinstvu s predsjednicom, koja je znak jedinstva Pokreta. Njegov je zadatak služiti Pokretu, zajedno s predsjednicom ili zamjenjujući nju.

Skupština je potom izabrala 15 generalnih vijećnika i 15 vijećnica, koji će s predsjednicom i dopredsjednikom sačinjavati novi Centar Djela. U njima je vidljiva naglašena internacionalnost Pokreta, a prosječna starosna dob je 57 godina.

RAZGOVOR S PREDSJEDNICOM I DOPREDSJEDNIKOM

Predstavnici raznih izdaja *Città Nuove* nazočni na Skupštini, zajednički su

© CSC Auditörsivi - G.Nuzzo/2010

Predstavljanje novoizabranih članova Generalnog vijeća

intervjuirali predsjednicu Mariju Voce i dopredsjednika Jesúsa Morána čim su ovi bili izabrani. Objavljujemo neke od odgovora gdje komentiraju rad Skupštine i otvaraju nove putove djelovanja. Počet ćemo od ocjene rada Skupštine i od kritičnih točaka proizišlih iz radnih skupina.

Što ste zaključili iz rada Skupštine, a moglo bi usmjeriti sadržaje, prioritete i stil u narednih 6 godina upravljanja Pokretom fokolara?

Jesús Morán: Kao prvo, da je potrebno dati prostora za sudjelovanje i za razmjenu. Za razliku od protekle, ova je Skupština pripremana velikim vijećanjem na svjetskoj razini. Davanje prostora razmjeni je nezaobilazno i tako bi trebalo biti i u budućnosti. Uočava se potreba da se razgovara o vrućim temama, da se čuju različita stajališta, s različitim kulturnih područja. Pripremni rad Skupštine svakako treba

unaprijediti, kako bi se imao bolji sažetak brojnih tematika o kojima će se raspravljati. Dobro je razmjenjivati mišljenja, ali postoji rizik da se ne uspije produbiti nijedna tema niti se usredotočiti na prave "čvorove" života i misli Pokreta. To je nedostatak.

Maria Voce: Potpuno se slazem. Razumjeli smo također da treba slušati do kraja, ne uzimati nijednu opciju za sigurnu. Mnoga su se gledišta razbistrla malo po malo, kako je tekla razmjena mišljenja. Da smo donijeli odluke prije nego smo u potpunosti saslušali osobe, nekoga bismo učinili nezadovoljnim. Donijete odluke na kraju možda nekoga i nisu u potpunosti zadovoljile, ali svatko od sudionika mogao se izraziti do kraja i imao je pravo na slušanje, iako su mu stajališta bila drugačija od onih što ih je izrazila većina nazočnih.

Jesús Morán: Trebamo također proučiti sastav Generalne

© CSC Audiorivisivi - T.Klann

skupštine Pokreta. Primjećujemo, naime, da je uz nju vezana milost koja omogućava da dođu na vidjelo ideje vezane uz trenutak snažnog zajedništva što se na njoj proživiljava. Stoga sastav Skupštine postaje vrlo važan i treba ga revidirati, jer neki ogranci Pokreta nisu dovoljno zastupljeni.

Maria Voce: Da bi se revidirao sastav Skupštine, treba revidirati Statut, jer se Statutom određuje njezin sastav. Nastojali smo biti što je moguće širi u tumačenju Statuta. U budućnosti bi trebalo ispitati može li se izvršiti koja preinaka Statuta kako bi se omogućila veća zastupljenost u Skupštini.

Koji su bili najznačajniji trenuci ove Skupštine?

Maria Voce: Trenuci zajedništva obogatili su Skupštinu nekim posebnostima i bili su vrhunac rada. Drugi značajni trenuci bili su predstavljanje kandidatkinja i kandidata na

plenarnom zasjedanju. Nastupili su u originalnom stilu i odmah smo prepoznali da je to sukladno našem

pristupu. Obično se na izborima uzdiže lik kandidata, a da se ne podijele osjećaji što ih u tom trenutku osoba proživiljava u svojoj nutrini. Na našoj je Skupštini svaki kandidat mogao izraziti takve osjećaje duše, gradeći tako odnos među kandidatima te između kandidata i pozvanih na glasovanje.

Jesús Morán: Ja bih istaknuo 32 radne skupine. Bile su vrlo plodonosne jer su bile dobro pripremljene, s učinkovitom metodologijom. U njima se svatko mogao potpuno izraziti. Već u skupinama su se zamijetila važna približavanja gledišta. U kontekstu događanja kakvo je Skupština, gdje bi trebalo doći do ostvarivanja karizme jedinstva, do njezinog obnovljenog shvaćanja, razumom i iskustvom istodobno, mislim da je bilo važno sjećanje i duhovna prisutnost Igina Giordanija i Klausu Hemmerlea, nekadašnjeg biskupa

Aachena [Njemačka] kojega je Chiara svojedobno nazvala suutemeljiteljem, u smislu da bez njega ne bi nastala jedna od stvarnosti Fokolara.

Neki sudionici Skupštine spomenuli su pitanja s kojima se još neće uspjeti suočiti, a odnose se na život i misao Pokreta. Koja su to pitanja po vašem mišljenju?

Maria Voce: Mislim primjerice na potrebu cjelovitije formacije. Taj je zahtjev došao do izražaja samo dijelom, ali se osjeća potreba formacije, osobito mladih.

Traži se i veća pozornost na probleme današnjeg čovječanstva. Za to je potrebno utrobiti u lokalne izazove, jer problemi nisu svugdje isti. Još jedno pitanje može biti potreba da se Pokret poistovjeti s mjestom gdje živi, a to znači prilagoditi, ne samo osobe nego i sredstva te strukture, za osjetljivost na lokalno. Primjerice, potreba za trezvenošću ne znači da odjednom svi trebamo postati siromasima, nego da ne budemo drugačiji od šireg okružja u kojemu živimo, dakle, ne samo od užeg kruga osoba bliskih nama s kojima se razumijemo, nego i okružja mnoštva na mjestima gdje

djelujemo. To je važno pitanje i traži napor, ali je povezano s većim utjecajem karizme jedinstva u konkretnom mjestu. **Jesús Morán:** Još jedno pitanje odnosi se na tzv. kulturni projekt o kojemu se vodi dijalog. Osjeća se potreba da Pokret ima jasan i sustavan kulturni projekt, obzirom da ima znatnu kulturnu moć. Već imamo kulturne agencije koje puno rade, ali nedostaje sinergija među njima i dostatna prepoznatljivost. Naredno pitanje je statistički pad broja mladih u Pokretu. Osjeća se potreba učinkovitijeg djelovanja na ovu pojavu koja nije samo naša, nego svih institucija. U izvješću predsjedništva na odlasku, došla je također do izražaja katolička i ekumenska dimenzija Pokreta. To pitanje traži dublje shvaćanje identiteta karizme Pokreta, zašto je nastao i zašto nosi toliku otvorenost.

Maria Voce: Morali bismo također sve više biti svjesni snage mnoštva u Pokretu, umrežiti postojeća iskustva i tako pomoći da učinkovitije dođu na vidjelo. Pokret ne organizira samo kongrese! Mislim da se treba dati veliki impuls našim pokretima širokog spektra djelovanja [obitelji, društveno zalaganje, u župama i

biskupijama, među mladima] kao i dijalogu [u svojoj crkvi, među crkvama, među vjernicima različitih religija i s osobama bez vjerskih uporišta]. Tako ćemo naći potreban materijal za suočavanje s tim pitanjima.

Pokret djeluje u vrlo različitim društvenim i kulturnim okružjima. Kako se može više otvoriti društvu i istodobno zadržati unutarnje jedinstvo?

Maria Voce: Ako svi imamo isti cilj, jedinstvo je zajamčeno, jer jedinstvo se sastoji u istom cilju koji je postao naš. To bi moralo biti jasno svima onima koji na neki način pripadaju Pokretu fokolara: moraju raditi i živjeti za ujedinjeni svijet. Za kršćane to znači ostvariti jedinstvo za koje je Isus molio Oca u svojoj oporuci – "da svi budu jedno", ut omnes unum sint – za druge znači živjeti za sveopće bratstvo. Ako je sve ono što radimo usmjereno prema tome cilju, način na koji je usmjereno je nevažan i ne utječe na jedinstvo. Stoga bi na lokalnoj razini trebalo osjećati slobodu u planiranju, koja je korisna i potrebna u tako širokom pokretu.

Jesús Morán: U mojoj radnoj skupini na Skupštini pitali smo

se ima li proturječja između poslanja i identiteta, između toga da kao Pokret "izađemo" i da zadržimo čvrsti identitet. Ne može se izaći, ako nemamo neki dar za ponuditi: ne možemo izaći ako nismo ujedinjeni i ako nam nije jasno tko smo i što imamo za dati. Stoga izlazak ne može biti bijeg. Prvi su kršćani u stvari odmah izašli iz svojih zajednica zbog apostolskog žara, ali su se nešto kasnije morali zaustaviti kako bi shvatili svoj identitet, budući da su njihova tumačenja Isusovih riječi bila vrlo različita. Tako su razjasnili i uskladili stajališta, sve dotle da su odredili koja su Evanđelja bila "prava". Nakon toga širenje kršćanstva doživjelo je veliko ubrzanje, inače vjerojatno ne bi preživjelo. ■

Brigita Eterović

MALI I VELIKI – ZAJEDNO!

Udruga Zajedno iz Splita osmišljava slobodno vrijeme malenima, a osobama poodmakle životne dobi pruža mogućnost da se daruju, na zadovoljstvo jednih i drugih

"Mir je kad se lijepo igramo", bio je naslov članka u *Slobodnoj Dalmaciji* od 20. rujna, uoči Međunarodnog dana mira, koji su djeca splitske gradske četvrti Trstenik obilježila osobito aktivno. U suradnji s Gradskim kotarom osmisili su *matematiku mira*, u kojoj znakovi postaju simboli i poticaji za djelovanje, bliski i razumljivi. Tako znak *plus* označava više ljubavi, znak *minus* manje boli, znak *puta* umnožimo ljubav, *dijeljeno* dijelimo s drugima, a *postotak* uvećajmo postotak sretnih ljudi. Sve to skupa *jednako - mir*.

Fotografije na plakatima su zorno prikazale kako je to u praksi izgledalo. Da bi bilo više ljubavi, a manje boli išli

su u posjet djeci s posebnim potrebama u Rehabilitacijskom centru *Andželi*, nosili poklonne što su ih sami izradili na Pedijatrijski odjel KBC-a Split, pripremili i podijelili kolače u prihvatilištu za beskućnike, a kao simbol mira otisnuli su svoje dlanove u raznim bojama te njima ukrasili prostorije gradskog kotara. Svi zajedno slikali su se zatim na milenijskoj fotografiji u obliku znaka MIR.

Ove su inicijative zapravo dio programa što ih već nekoliko godina u tom dijelu grada promiče udruga *Zajedno*, okupljajući djecu u kreativne radionice, gdje mogu provoditi svoje slobodno vrijeme na drugačiji način.

Irena Konda je njezina idejna začetnica, stoga smo joj se obratili s nekoliko pitanja.

Kako je udruga nastala i s kakvim ciljem?

Radeći na odjelu mладенаčke delikvencije i kao voditeljica nadzora nad izvršenjem roditeljske skrbi pri Centru za socijalni rad, uočila sam da je kod većine malodobne djece rizičnog ponašanja problem nedovoljno organizirano raspoloživo slobodno vrijeme. Oni često nemaju prijatelje te

PEACE DAY
Split, Trstenik

„MATEMATIKA MIRA“

Matematički znakovi $+$ - $\times$ $\div$ $\%$ prikazani na plakatima, kočkama itd. postaju simbol i podatak za djelovanje, bliskim djeci i odmah razumijev.

- + više ljubavi
- manje boli
- X umnožimo ljubav
- : dijelimo s drugima
- % uvećajmo postotak sretnih ljudi
- = MIR

ČETVRTAK, 18. RUJNA 2014.

11:00 sati, Ekspresna radionica - inspirativne zgrade GIK Trstenik
19:00 sati, projekcija filma PEACE MAKERS
20:00 sati, Interaktivna radionica - MIR (...

Doprinosili: LOKALNA ZAJEDNICA prema sukladnim suradnjama
Hrvatska Agram
Gradski Atelje Trstenik - Škola i matični centar učilačkih

većinu tog vremena provode s osobama neprihvatljivog ponašanja. A sva djeca posjeduju prirođeni potencijal, otvorenost i želju da se povezuju s drugima, no često nemaju mogućnost kvalitetno razviti svoje talente. To me prije četiri godine potaklo da pokušam nešto napraviti, premda nisam imala nikakvog iskustva u osnivanju udruge. Odlučila sam započeti s malom skupinom, djecom naših znanaca iz drugih dijelova grada. Okupljali smo se u stanu, koliko je to prostor i vrijeme dopuštalo. Zanimljivo je kako su djeca iz susjedstva odmah osjetila da tu ima nečeg što bi im moglo biti zanimljivo. Znala su baciti loptu u vrt ili tražiti vode, samo da bi vidjeli što se tu događa. A kad bih im objasnila što radimo,

upitali su mogu li i oni doći.

Bilo mi je žao odbiti ih zbog nedostatka prostora i tako se rodila ideja potražiti nešto prikladnije.

Od samih početaka za inicijativu su se oduševile obitelji Mihanović, Vuković, Tokić... Uz njihovu smo pomoć potražili gradski prostor u prizemlju zgrade koji je trebalo urediti. Svi su pomogli konkretnim radom: od čišćenja do opremanja, stvaranja mreže kontakata s roditeljima djece i stjecanja njihova povjerenja.

U statutu udruge piše da je njezin glavni cilj pridonijeti ostvarivanju ujedinjenog svijeta gradeći mostove razumijevanja i ljubavi među pojedincima, u obiteljima, školama, u naseljima i gradovima, ruševi podjele svake vrste; ugrađujući i

ističući društvene, estetske, duhovne, kulturne i moralne vrijednosti, raditi na preventiji maloljetničkog nasilja, zlostavljanja u obitelji i društvu. Kako postižete tako visoke ciljeve?

Provodimo različite aktivnosti. Edukativna radionica "Mali kreativci" održava se dva puta tjedno za djecu u dobi od 4 do 16 godina. Moto svih aktivnosti je Zlatno pravilo: "Čini drugima što želiš da drugi tebi čine". Radom na mini projektima djeca su aktivno uključena u zajednicu. Građanskom inicijativom *Pružimo ruku prijateljstva* koju je sufinancirala *Zaklada Kajo Dadić* i *Gradski kotar Trstenik* nastojali smo stvoriti obrazac druženja djece različitog obiteljskog i socijalnog okruženja. Ova inicijativa senzibilizirala je skupinu djece koja potječu iz rizičnog

INICIJATIVE

obiteljskog i socijalnog okruženja za aktivnije sudjelovanje u osobnom razvoju te efikasniju komunikaciju sa socijalnom okolinom. Cilj joj je bio podizanje kvalitete osobnog života i sudjelovanje u aktivnostima lokalne zajednice.

Provedenom inicijativom povećala se osjetljivost zajednice prema ranjivim skupinama, dobročinstvo i volonterstvo prema djeci koja su u poziciji socijalne isključenosti i ne mogu sudjelovati u svim aktivnostima lokalne sredine zajedno s drugom djecom. Iskustvo također pokazuje da djeca dobro surađuju s osobama treće životne dobi. Pridružilo nam se i nekoliko starijih osoba iz kvarta. To nas iznimno veseli, jer se tako stvara most među naraštajima. Djeca i stariji se druže i uče jedni od drugih.

Tako se kod starijih osoba smanjuje problem osamljenosti i beskorisnosti, osjećaju se ispunjeni i korisni i u poodmakloj životnoj dobi.

Najstariji član udruge, barba Ilija (92 godine), rekao je: "Pronašao sam novi smisao života, stalno mislim na djecu iz udruge. U mojoj radionici pronašao sam puno toga što smo sa suprugom odlučili pokloniti: rabljeni štednjak, grijalicu i alat koji još može poslužiti. A pronašao sam i 'Bon ton' pa će pripremiti malo predavanje za stariju djecu".

Jedna teško bolesna gospođa donijela je pribor za crtanje i rekla "Žao mi je što ne mogu češće doći i družiti se s vama, no ja ću kod kuće kukičati narukvice i to će biti moj doprinos."

Zajednica raste i jača te obogačuje život Kotara, a vremenom može postati produžena ruka odgojno-obrazovnih ustanova, jer sudjeluje u programima koji su namijenjeni prevenciji rizičnog ponašanja i modernih ovisnosti. Tako je u mjesecu listopadu započeta suradnja s prof. Katarinom Tomašić, djelatnicom Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije, Odjel za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti.

Jedna afrička poslovica kaže da je za odgoj djeteta potrebno cijelo selo. Kako bi se to moglo protumačiti u ovom slučaju?

I njemački filozof Martin Buber ističe ulogu zajednice u odgoju. U konkretnom slučaju to znači da u odgoju djece ne sudjeluju samo roditelji i stručni djelatnici u školama i drugim institucijama, nego cijela zajednica. To su tzv. "nestručni djelatnici": prodavači, redarstvenici, vlasnici lokalna

za mlade, klubova i diskoteke, zatim liječnici, svećenici, udruge, športska društva itd. Zbog svakodnevnog, normalnog odnosa s ljudima iz zajednice, nestručni djelatnici pravo su bogatstvo u projektu pedagogije zajednice.

Udrugu Zajedno od samog su početka svesrdno podržali Ankica i Darko Mihanović. Oni dobro poznaju ovaj dio grada. Upitali smo ih je li, po njihovom mišljenju, bila potrebna ovakva inicijativa? Supruga i ja u ovom kvartu radimo već 40 godina. Imali smo ovdje dućan mješovite robe, a i danas se bavimo prodajom voća i povrća. Ovo je tada bila periferija Splita i za djecu nije bilo puno sadržaja. Ako su se igrali na ulici, smetali su stanašima koji su ih zbog buke tjerali, a događalo se i da ih poliju vodom. Čak je i policija

morala ponekad intervenirati zbog nasilnih obračuna među djecom ili odraslima. Primjetili smo i poneka sumnjiva okupljanja i shvatili da postoji realna opasnost širenja droge među mladima. Znao sam upozoriti roditelje da pripaze na djecu, jer sam više od njih imao prigodu vidjeti njihovo ponašanje na ulici. Nekima se to činilo pretjerano i nisu mi povjerivali, a neki su mi i danas zahvalni na upozorenju. Situacija se od tada, naravno, promijenila, ali i danas nam se čini više nego potrebno zaokupiti nečim tu djecu, osobito u vrijeme školskih praznika, dati im pozitivne sadržaje i otrgnuti ih od novih oblika ovisnosti. Bilo je stoga razumljivo da smo odmah odlučili pomoći u traženju prostora, svjesni koliko je inicijativa važna za ulicu i kvart. Ljudi su stjecali povjerenje, surađivali. I danas dolaze

k nama i zanimaju se o čemu je riječ. Čini nam se da se ulica počinje mijenjati, a tome svi možemo pridonijeti.

U srpnju ove godine, na završnoj izložbi dječjih radova i barba Ilijinih figura od vinove loze, mnogi su odali priznanje te izrazili svoju zahvalnost za rad Udruge. Iz knjige dojmova izdvajamo samo neke: "Radovi i sav prostor odiše živošću, dinamikom, nadasve duhom zajedništva između velikih i malih. Kreativnost je ovdje plod autentičnih međusobnih odnosa": "Vi njegujete zajedništvo, a to je najveće blago u ovo današnje vrijeme. Drago mi je da moja djeca mogu sudjelovati u tome". Jedna volonterka napisala je: "Na ovom mjestu, s ovom djecom i ostalim volonterima pronašla sam trenutke svog opuštanja, zadovoljstva i radosti. Hvala svima." ■

U POMOĆ OBITELJIMA

*Nekoliko pitanja tajniku biskupske sinode o obitelji
Brunu Forte*

Papa Franjo vjenčao je 14. rujna nekoliko međusobno vrlo različitih parova, među njima i one koji su dugo živjeli zajedno. Kakvo je značenje tog događaja uoči sinode o obitelji?

Mislim da je to konkretan primjer milosrđa i pastoralne ljubavi, u čemu nam papa stalno daje primjer. Crkva nije poslana osuditi, nego spasiti, dakle prihvatići, pratiti i pomagati u istini i u ljubavi, kroz poniznu i odvažnu vjernost Bogu i ljudima.

Što Sveti otac očekuje od sinode čija tema буди veliku nadu među ljudima ranjenima životom? Što se konkretno očekuje, budući da se katolički nauk o braku i obitelji ne može mijenjati?

Sinoda nema nakanu mijenjati nauk koji je Gospodin povjedio Crkvi. Ona želi raspozнати putove kako bi ga bolje primjenjivala, s razumijevanjem i strpljenjem što ih ljubav nalaze. Sveti otac duboko vjeruje u biskupsku kolegijalnost i traži

od biskupa cijelog svijeta da mu pomognu u pozornom raspoznavanju tih putova kroz sinodu, glas čitave Crkve.

Druga sinoda na ovu temu predviđena je za godinu 2015. Po čemu će biti drugačija od ove? Hoće li vrijeme između dva događanja omogućiti stvarno izražavanje novih i originalnih prijedloga, kako je to bilo kod međusjedanja Drugog vatikanskog sabora prije 50 godina?

Nakon izvanredne sinode u listopadu 2014. slijedit će redovna sinoda u listopadu 2015. Među njima će biti godinu dana vremena za promišljanje, konzultiranje

mjesnih Crkava i sazrijevanje rasuđivanja. I na Drugom vatikanskom saboru mnogi su važni rezultati sazreli tijekom međuzasjedanja, pa se tako nadamo da će sazrijevanje, omogućeno sinodalnom formulom u dvije etape, pomoći čitavoj Crkvi da dođe do najboljih prijedloga koje će podastrijeti sudu Petrova nasljednika. Hod će biti zahtjevan, pa je papa zamolio posebnu zauzetost u molitvi, kao podršku radu sinode. To ispunja srce povjerenjem jer Bog, zazivan u vjeri, neće uskratiti svoje pomoći.

Zašto tema obitelji izaziva tako mnogo prividnih različitosti u mišljenju unutar Katoličke crkve? Koje pozitivnosti to otkriva?

Želju i potrebu za obitelji koja je u ljudskom srcu, osobito u mладima. ■

STAVI LJUBAV

Gdje je praznina, ispuni ju Bogom, gdje je šutnja, razgovoraj s Njim. Samoča potiče na Njegovo društvo; buka potiče na Njegovu šutnju. Gdje je mržnja, stavi ljubav; gdje je izdvojenost uspostavi vezu. Ako drugi proklinje, ti blagoslivljaj; ako drugi čini zlo, ti čini dobro: tako ćeš uspostaviti ravnotežu. Ako drugi psuje, ti moli. Pokreći uvijek obrat dobra protiv zla: tako nećeš ustupiti i nećeš se predati. Ako se spušta, ti se uzdiži; gdje se očajava, ti pobuđuj nadu. Bidi život gdje je smrt; ostavi osmijeh gdje se gledaju tužno; upali zraku gdje se spušta noć. Tko trpi utješi ga, tko je gladan daj mu kruh i svoje srce, tko pada daj mu ruku. Tko laže, suprotstavi mu istinu; tko podmičuje suprotstavi mu vrlinu; ispravi ludilo svetošću.

Gdje najdeš na otpadnika, neka bude tvoj prijatelj – tvoj gospodar. Gdje kipti porok, bolest, raspadanje, gdje je ružnoća i odvratnost, tamo pohiti i poništavaj zlo služeći Isusa prekrivenog ranama i grijehom u onima koje je život pregazio.

Proizvodi neprestano ljubav i ucijepi je u arterije zajednice: i u njoj će kružiti sva umnost, sav razbor i sva radost.

Ako drugi plače, ti placi s njim; a ako se smije, smij se i ti: potisni sebe da bi postao on; to je način da se uzdigneš na razinu Isusa koji živi u bratu.

Ateistu daj Boga – tako stalno rastjeravaš smrt snagom Krista koji je život, istina i put. On u nama je neizmjerljiv mir: potpuna ravnoteža, stabilnost duha... savršena radost! ■

La divina avventura, Città Nuova,
1993 [1949] pag.107-108.

MOGU LI KRŠĆANI U RAT?

To strašno pitanje, pred kojim se ne može voditi nojevska politika, postavio je izaslanik Igino Giordani 1950. godine. U tjedniku La via poticao je ministra Gonella da preuzme inicijativu i stvari pokret kršćanskih stranaka za opće kolektivno razoružanje i kako bi se stvorila pretpostavka za njihovo moralno političko zauzimanje:

Svaki prosvijetljeni duh mora poći od tvrdnje od koje je krenuo i papa Pio XII. da rat danas nije ništa drugo do propasti i treba predviđati argumente zašto do rata nikako ne smije doći. Razumna politika – tim više ako je kršćanska [što znači razumna sukladno ljudskom razumu i u skladu s božanskim razumom] – treba pozvati sve snage, ne da se stvore podjele koje će služiti samo zato da dozovu rat, nego da se izazove razoružanje podjela koje već postoje, gdje god one postoje.

Giordani se u stvari pitao: "Umjesto da i mi potrošimo tolike snage i tolike milijarde za rat, ne bi li se mogao pokušati drugačiji put, ne bismo li se mogli istrošiti sve do krajnje žrtve za inicijative mira?

To će biti smisao njegova narednog govora u Poslaničkom domu, komentirajući izdvajanje 50 milijardi za naoružanje, zahtjev jedne duše koja želi primijeniti evangelje doslovno. ■

www.iginogiordani.info

Arhiv CN

OČEKIVANJE DANAŠNJEG SVIJETA

Međunarodni skup udruge Social-one održao se od 11 do 13. veljače 2005. pod naslovom Društveni odnosi i bratstvo: paradoks ili održivi model? Iz motrišta društvenih znanosti. Ovdje se dотиче i ključ za ostvarivanje novih odnosa koje svijet očekuje, ali ih ne zna ostvariti.

DUronjeni u svjetlo, vidjeli smo kako je ovdje na zemlji sve u odnosu ljubavi sa svim. Naš razum ili naša osjetljivost nisu uvijek sposobni uočiti tu istinu, ili vrlo rijetko. Često smo sposobni vidjeti samo dio istine – onaj u kojem više dolaze do izražaja teški društveni odnosi, označeni proturječjem i sukobom. Postaje teško prepoznati odnose sloge i zajedništva, osobito u današnjem složenom društvu.

Naša karizma nam je u bratstvu pokazala duhovno načelo koje je istodobno antropološka, sociološka i politička kategorija, kadra pokrenuti proces globalne obnove društva.

Bratska ljubav posvuda uspostavlja pozitivne društvene odnose, koji ljudsku zajednicu mogu učiniti solidarnijom, pravednijom i sretnijom. Naše šezdesetogodišnje iskustvo nam govori da tako življeni bratski odnosi oslobađaju neočekivane moralne i duhovne resurse, kako u svakodnevici osobnog, obiteljskog i društvenog života, tako i u životu političkih institucija i gospodarskih struktura. To su novi odnosi,

puni značenja, koji pobuđuju najrazličitije inicijative i stvaraju strukture na korist pojedincima i zajednici.

Na temelju tog iskustva može se ustvrditi da sveopće bratstvo ne samo da nije utopija, niti lijepa i obećavajuća ali u biti neostvariva želja. Ona je stvarnost koja sve više krči sebi put kroz povijest.

Može se primijetiti kako su suprotstavljanje i sukobi prisutni u odnosima ljudskih društava na svim razinama. To je zasigurno posljedica i plod onog misterija zla koje zahvaća ne samo osobni život, nego i naš život u društvu.

No naša nam je karizma još od početaka poka-zivala ključni uzor za shvaćanje tog misterija, kao i put za nadilaženje svakog nejedinstva. To je jedna Osoba, Onaj koji je ponovno us-postavio jedinstvo između Boga i ljudi i među ljudima međusobno.

To je Isus koji na križu vapi: "Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?" (Mt 27,46; Mk 15,34). U toj su strašnoj boli Boga koji se osjeća ostavljen od Boga, svaka bol, svaka patnja i svako nejedinstvo sažeti i uzdignuti i ... pretvoreni u ljubav. Isus je došao na Zemlju kako bi prikazao svoj život da svi budu jedno (*ut omnes unum sint*), a u napuštenosti je omogućio dostizanje toga cilja.

Od nas traži pomoć kako bismo ga ostvarili u današnjem vremenu. ■

[Castel Gandolfo, 11. veljače 2005.]

Nove granice saveza

Godine 1966. nekoliko fokolarića stiglo je u Fontem, selo u Kamerunu smješteno u tropskoj prašumi. Živeći uzajamnu ljubav, pomagali su narodu pogodenom smrtnošću djece i drugim tropskim bolestima. To mjesto izgubljeno u prašumi malo po malo postalo je mali grad, pa i više od toga. Potom je izgrađena crkva. U svibnju 2000. Chiara je po treći put otišla u Fontem i pokrenula akciju s ciljem da duh uzajamne ljubavi prodre u čitav narod, te da prožme sve društvene i vjerske strukture. Na kraju svoga posjeta pred okupljenim je narodom predložila fonu [kralju] Fontema savez uzajamne ljubavi. Fon Lucas Njifua prihvatio je prijedlog u ime svoga naroda koji je to dočekao s oduševljenjem. Taj savez otvorio je novo razdoblje u kojemu se uzajamna ljubav proširila i na druga kraljevstva. Do danas ih je obuhvaćeno 18.

Dragi, nalazimo se u 2000., godini velikog jubileja koja nas podsjeća na Isusovo rođenje, a On je došao da bi nas sve učinio braćom i sestrama. Ovo je godina pomirenja i praštanja. Evo jednog savjeta: da bismo dobro živjeli ovaj jubilej, pitajmo se uvijek: jesam li u miru sa svima? A ako nismo, obećajmo sebi u srcu da ćemo biti što prije. Jer samo ako ljubav

Arhiv CN

i dalje bude blistala u ovome gradu, blagoslov Božji će se i dalje spuštati s neba na vas, na vašu djecu i na buduće naraštaje.

Osjećam da se ne mogu rastati od vas a da ne sklopimo svečani savez, savez uzajamne ljubavi, snažan i obvezujući. To je neka vrsta prisege kojom ćemo se obvezati da ćemo uvijek biti u potpunom miru među nama i da ćemo ga ponovno uspostaviti svaki put kada dođe u pitanje. Želim sklopiti ovaj savez kako bi i u budućnosti bio zajamčen poziv Fontema kao grada na gori, da bi ga svi mogli vidjeti, da bi mu se svi mogli diviti, da bi ga svi mogli naslijedovati. A kao vanjski izraz ovoga našeg saveza, pružimo jedni drugima ruke. [...]

Hvala svima onima koji su ga sklopili. [...] A Bog će nas, kao i prije mnogo godina, poput sunca sve obuhvatiti svojom prisutnošću. ■

Iz govora narodu Mweh-mundani, Fontem [Kamerun], 6. svibnja 2000.

ŽELIM SKLOPITI
OVAJ SAVEZ KAKO
BI I U BUDUĆNOSTI
BIO ZAJAMČEN POZIV
FONTEMA KAO
GRADA NA GORI

Među različitim naraštajima

U Bernu (Švicarska) Chiara Lubich je 4. rujna 2004. predložila političkim ličnostima Švicarske da žive bratstvo u politici. Oduševljen takvim prijedlogom jedan je mladić zajedno sa skupinom svojih vršnjaka predložio da se za mlađe i političare na dužnosti organizira kongres postavljen na načelu bratstva. Broj sudionika nadmašio je 300. Chiara Lubich im je uputila svoju poruku.

Dragi mladi i cijenjeni političari, želim vam i ja uputiti jednu misao za ovaj vaš dan namijenjen izgradnji budućnosti ove "naše", dopustite mi da kažem, voljene Švicarske, budući da smo već prešli dobar dio puta zajedno.

Ove su nam godine mladi dali mogućnost da obogatimo tu povijest novom etapom, pozivajući političare svih razina i svih usmjerenja, dužnosnike i građane, da se zajedno založe u prihvaćanju bratstva kao nadahnjujuće političke kategorije.

Željela bih svima vama uputiti prijedlog da sklopite savez, pravi savez među različitim naraštajima, kako biste politici dali njezin autentični duh zajedničkog zalaganja.

ZA JEDINSTVO
NARODA MOŽE
SE RADITI SAMO
AKO NEKI PRVI
KRENU ŽIVJETI GA
MEĐUSOBNO

Savez uzajamne ljubavi među vama mladima, koji ste sposobni vjerovati u velike vrednote kao što je sveopće bratstvo, mir, sloboda i predstavljate buduću Švicarsku, te vas političara koji već radite za svoj narod i sa svojim bogatim iskustvom predstavljate ono što je danas moguće provesti u praksi.
Zašto ne dati u zajedništvo ta bogatstva i tako pomoći da raste stvarna sposobnost da ispunite preuzete obvezе?

Ako budete imali hrabrosti za takvu logiku zajedničkog slušanja i rada, mogu vam zajamčiti da će se pokrenuti novi stil političkog života koji će otvoriti nove putove i ideje, koji će po osmozi ljubavi zaraziti druge i tako omogućiti ono što smo ovih dana povjerivali i poželjeli zajedno.
Za jedinstvo naroda može se raditi samo ako neki prvi krenu živjeti ga međusobno. ■

(Rocca di Papa, 25. kolovoza 2007.)

Kako ljubiti Mariju?

Povremeno osjećam kao da me netko iznutra kori da ne ljubim dovoljno Mariju, da prema-lo mislim na nju. Što bi po tvojem mišljenju

trebalo učiniti kako bismo gajili istinsku pobožnost prema Mariji?

DNa samu pomisao da govorim o Mariji osjećam kako mi duša drhti i srce jače udara. Takva tema nadilazi svaku našu sposobnost i umjesto riječi bolje bi bilo šutjeti.

Marija! Jedinstvena među svim stvorenjima, uzvišena sve dотле da je obdarena naslovom i stvarnošću Majke Božje, stoga Bezgrešne, Uznesene, Kraljice, Majke Crkve.

Marija je bliža Bogu nego čovjeku, a ipak je stvorenje kao što smo i mi stvorenja i takva je pred Stvoriteljem. Odatle i dana joj mogućnost da za nas bude poput kosine koja dodiruje i nebo i zemlju. Iako je bila toliko izuzetna kao djevojčica, djevojka, zaručnica, majka, supruga, udovica... ona je kao i mi. Svatko u svojoj dobi i u svojoj situaciji može naći vezu s njom i ona mu može biti uzor.

Mislim da je prijekor koji osjećaš što premalo ljubiš Mariju normalan za osobe koje njeguju svoj duhovni život, da je zdrav i da dolazi od Duha Svetoga. On je toliko obrađivao to stvorenje i želi nas s njime upoznati, kako bismo na ovoj zemlji osjećali radost što idemo svojim putem uz tako moćnu majku.

Veličanstvene su razne pobožnosti nastale kroz stoljeća kako bi se kršćanskom narodu dao osjećaj sigurne majčinske ljubavi koja misli na sve male i velike nevolje što ih život sa sobom nosi. Ipak, savjetovala bih ti put koji će ti u srcu probuditi ljubav prema Mariji sličnu onoj koju je Isus imao prema njoj.

Marija ima sve one divne i izvanredne kvalitete koje poznaješ, no ona je i savršena kršćanka. A takva je jer ne živi vlastiti život, nego dopušta da Božji zakon živi u njoj, što možeš zaključiti iz

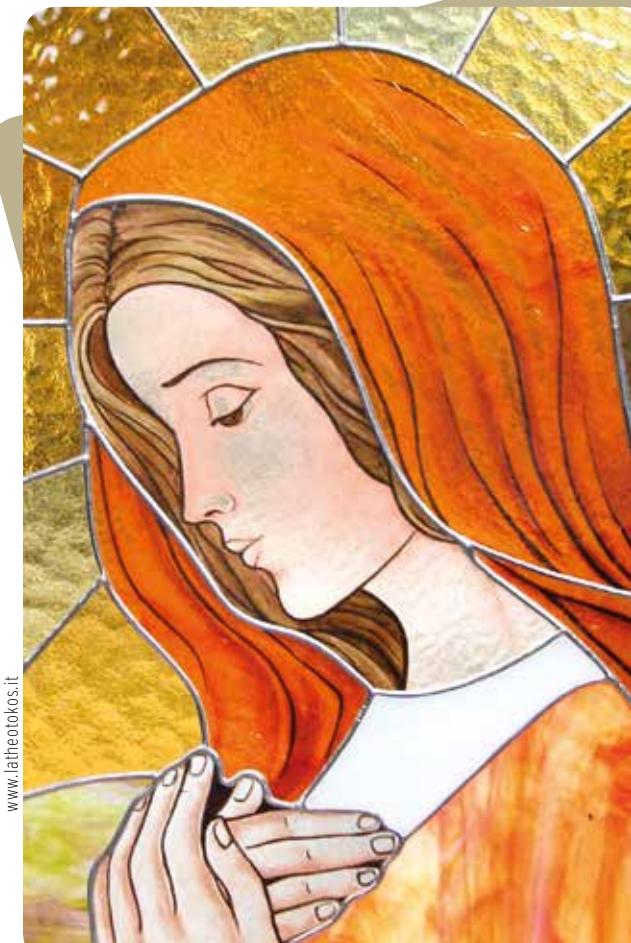
Evanđelja. Ona više od bilo koga drugoga može reći: "Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist" [Gal 2,20]. Marija je življena riječ Božja.

Stoga, ako je doista želiš ljubiti, naslijeduj je. Budi i ti živa riječ Božja!

Naslijedovanje te čini sličnom njoj i vodi te da je ljubiš, jer ako jedna izreka kaže: "Ljubav nalazi slične ili čini sličnima", istina je i to da se slični ljube.

Pogledaj s kim se igraju djeca. S djecom! Koga traže djevojčice za prijateljice? Druge djevojčice! A odrasli ljudi? Druge odrasle ljude!

Zato naslijedujmo Mariju, postanimo joj slični i spontano će se u našem srcu roditi ljubav prema njoj. ■

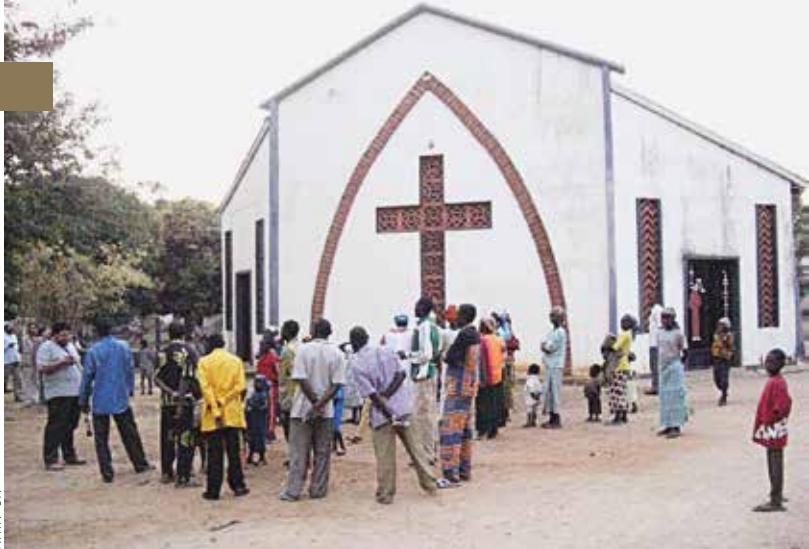
Ta je riječ jedna od krilatica pape Franje. O njoj piše u pobudnici Radost evanđelja: "Pretjerana centralizacija, umjesto da pomogne, komplicira život Crkve i njezinu misijsku dinamiku". Zato je danas potrebna "zdrava decentralizacija".

Osnivanje vijeća od osam kardinala kako bi se proučila i pokrenula reforma Rimske kurije, nova procedura pripremanja biskupske sinode o pitanjima braka i obitelji sa široko provedenim konzultacijama, davanje važnosti biskupskim konferencijama, priznavanje prostora djelovanja laicima i ženama [u budućnosti], sve to ide u tom smjeru.

Žurba da se provede decentralizacija nije samo odgovor na stratešku potrebu upravljanja i ne proizlazi samo iz socioloških tvrdnji da postoje razici kada sve ovisi o jednom subjektu: jednoobraznost, birokratizacija, davoravanje, nepokretnost. Decentralizacija proizlazi iz srca Isusova evanđelja.

Kad on moli Oca "da svi budu jedno", ne misli na neki monolitni ustroj gdje se svatko prilagođava nekom planu ili nizu direktiva s visine, nego

Aniv CN

DECENTRALIZACIJA

na živo i slobodno zajedništvo različitih u kojem svatko predlaže svima drugima dar koji nosi, dar koji on jest. Takvo jedinstvo Isus živi s Ocem. U tom jedinstvu on ljubi Oca svim svojim bićem, ali upravo kao sin, slobodno, odgovorno i kreativno. Ne zaboravimo da je takvo jedinstvo plod Duha Svetoga. On je jamac i iniciator dinamizma, mašte i inovacije! Živeći takvu logiku, doživljavamo da je samo jedan Otac a svi mi braća i sestre. U Isusovo školi! S raznolikosću darova, uloga i zadatka, naravno, i s mnogim službama i karizmama – kako se to kaže crkvenim jezikom – ali smo jedno u Sinu. Tako svatko postaje ono što jest – sin u Sinu.

Decentralizacija života i poslažanja Crkve traži stoga duboko obraćenje uma, srca, stila. Traži stvarno a ne formalno slušanje svakoga i svih, odgovorno i kolegijalno obnašanje vlasti, zrelost i zajedničko razlučivanje u donošenju odluka, zahtjevnu i prosvijetljenu formaciju...

Nije riječ o gubljenju odnosa s "centrom", nego o otkriću da se taj odnos očituje kada, radosno slijedeći Isusa na njegovu zahtjevnom putu, svatko učini svoj dio do kraja kako bi slušao ono što Božji glas od njega postupno traži. A sve to dok zajedno prakticiramo uvjерljivo i odraslo zajedništvo s onim tko je na lokalnoj i na općoj razini pozvan osigurati da zajednički hod bude izraz života što ga je Isus zacrtao. ■

PROSTOR BRATSTVA U SREDNJOAFRIČKOJ REPUBLICI

*Riskirajući vlastiti život
spasio preko 2000
muslimana od ubilačkog
divljanja pobunjenika*

Svećenik Justin Nary iz Srednjoafričke Republike na nedavnom susretu za svećenike i bogoslove u Loppianu pričao je o krvavom ratu između muslimana, kršćana i animista u njegovoj zemlji. Taj zaboravljeni sukob više nije zanimaljiv medijskoj publici, ali narod i dalje osjeća njegove teške posljedice.

"Prije 3 godine postao sam župnik u velikom gradu. Ljudi su živjeli u strahu od prijetecog etničko-vjerskog sukoba. Sa žalošću sam ustvrdio da se mi svećenici, pastori i imami iz grada nismo ni poznivali. Morao sam nešto učiniti jer se radilo o životu naših ljudi." Tako je Justin uključio i druge vjerske službenike u povremene susrete na kojima su zajedno tražili načine kako vjernike usmjeriti na miroljubivi život. Nakon državnog udara provedenog od strane jedne

@ Arhiv Loppiano - Alida Mangavillano

muslimanske manjine, situacija se naglo pogoršala i počeli su masakri na štetu nemuslimanskog življa. Nešto kasnije vlast je nasilno preuzeila pobunjenička frakcija sastavljena od kršćana i vojnika lokalne vjerske tradicije te se počela okrutno osvećivati muslimanima. Tko god je mogao napuštao je grad, a oko 2000 muslimana potražilo je utočište u župi. Saznavši da im je vlč. Justin otvorio vrata, pobunjenici su ih odlučili sve likvidirati ukoliko župnik ne nađe neko rješenje prije isteka njihova ultimatuma.

Justin je nastavio: "Potražio sam pomoć od vojske i vlasti, ali uzalud. Dok sam slavio

svetu misu, shvatio sam da Bog od mene traži da mu daram najveće što imam – svoj život. Tako sam odlučio ostati do kraja s mojim ljudima, bili oni muslimani ili ne, svjestan da riskiram život. Moja su subraća došla da me odvedu, ali vidjevši moju odlučnost, ostali su i oni."

Nedostajalo je svega nekoliko sati do isteka ultimatuma, kad iznenada zazvoni mobitel vlč. Justina. Bio je to načelnik vojske Afričke unije. Obećao mu je poslati vojsku. Stigla je točno 17 minuta prije pobunjenika, spasivši život svima. "Nakon neuspjelog pokušaja napada, većina izbjeglica uspjela je emigrirati u Kamerun – završava Justin – dok ih se oko 800 još nalazi u župi. U najtežim trenucima pitao sam se što bi na mom mjestu učinili prijatelji fokolarini i Chiara Lubich, i to mi je davalо snagu. Sjetio sam se njezinih susreta s prijateljima muslimanima, koliko ih je ona ljubila, i odmah mi je postalо jasno: dala bi svoj život za njih." ■

SUDAR GENERACIJA? NE, HVALA!

Deset zlatnih pravila za upravljanje neizbjegnim suprotstavljanjima između roditelja i djece

Iz iskustava mnogih obitelji s kojima smo došli u kontakt u svom bračnom i profesionalnom životu izvukli smo poticaje koji bi mogli biti korisni roditeljima i djeci. Obraćamo se nadasve roditeljima. Oni su prvi odgovorni za odgoj djece, na njima je da ih razumiju i da preuzmu inicijativu. Jedan se dio odnosi samo na njih i nitko ih ne može zamijeniti. Ipak, i mladi moraju uložiti napor kako bi prevladali

suprotstavljanja s odraslima, u skladu sa svojom dobi, svejesti i zrelosti.

Prepoznali smo deset sljedećih pravila:

1. Potrebno je kontrolirati svoju emotivnost i ne gubiti strpljenje. Često nije lako jer nas uhvati iznenada – ne očekujemo određenu reakciju i uhvati nas srdžba. U tom slučaju trebamo imati hrabrosti prihvatići svoju pogrešku i ispričati se.

No trebamo biti pozorni na lažnu strpljivost. Ona nije toliko plod ljubavi, koliko straha i slabosti.

2. Zauzeti stav slušanja, pa i kada drugi govori povиšenim tonom i agresivnim prizvukom. Uvijek bdjeti kako bismo uočili onaj nepredvidivi trenutak kada dijete dobije volju razgovarati i otvoriti se.

3. Izbjegavati predrasude. Roditelji poznaju djecu od malena, pa postoji opasnost da u njima ne prepoznaju promjene. I djeca mogu imati predrasude prema roditeljima.

4. Ne koristiti učiteljski ton. Više puta roditelji iskoriste trenutak suprotstavljanja s djecom za propovijed. Ako postoji mogućnost da se govori mirno, bolje je ispričati nešto o sebi, neko svoje iskustvo.

5. Ne dopustiti da nas uvjetuje agresivnost drugoga. Ne dopustiti da nas zastraši provokacija, reagirati s fleksibilnošću i nježnošću, što omogućuje da se uputimo ususret drugome sve do granice mogućega, poput trske koja se savija a ne slama.

**PRVI CILJ JE OČUVATI
ODNOS, IĆI USUSRET
DRUGOME SVE DO
GRANICA MOGUĆEGA,
NE LOMEĆI GA,
POPUT TRSKE KOJA
SE SAVIJA
A NE SLAMA**

6. Ne biti podrugljivi.

Ponekad pred nekim sukobom koristimo ironične tonove ili se nadmoćno nasmiješimo. Međutim, riječi druge osobe treba uvijek uzimati ozbiljno.

7. Koristiti prostore šutnje.

U nekim je slučajevima bolje ostati u šutnji kako bismo se kasnije, kada se smirimo, u prikladnom trenutku vratili na temu.

8. Ne uvjeravati pod svaku cijenu.

Suprotstavljanje o vrijednostima najteže je riješiti. Roditelji se moraju pripremiti na to da djeca vjerojatno neće učiniti ono što bi oni željeli. Važno je također

imati hrabrosti propitkivati svoje stavove. Život mora biti usmjeren na stalno traženje.

9. Uvijek vjerovati u drugoga. Ponekad je sukob s djecom takav da oni odu od kuće i dugo se vremena ne jave niti dođu. Pravi stav je, kroz ponašanje oca, zadivljuje izrazio Isus u prispodobi o izgubljenom sinu. To je stav vremenski neograničenog iščekivanja i prihvatanja.

10. Započinjati uvijek, zajedno. Imati hrabrosti svakoga dana uvijek iznova tkati niti neprekinutog odnosa, ne gubeći nikad nadu da neki slomljeni odnos može opet oživjeti. Darivanje u zajedništvo poteškoća koje smo susreli u odnosu ponekad može biti od velike pomoći da bismo razumjeli što učiniti, ne isključujući mogućnost da u nekim slučajevima može biti potrebno prihvativati pomoć stručne osobe. ■

Franko je konačno uspio položiti onaj tako teški ispit. Jedva je čekao da se vrati kući kako bi rezultat priopćio roditeljima. Bio je radostan, pun živosti i stalno mu je dolazilo da zviždi melodiju jedne pjesme koju je često slušao tijekom ljeta.

Pokucao je nestrpljivo na vrata kuće. Otvorila mu je majka. U kuhinji je već bilo pripravljeno za ručak, a otac je sjedio za stolom, hladan i turobnog izgleda. Franko se sledio. Nestala je sva njegova radost. Pred takvim licem nije imao hrabrosti ništa reći. Stigla je obavijest o prometnom prekršaju! Ni ne čekajući da sin uđe u kuhinju, otac je počeo vikati: "Kako voziš? Zar ne znaš da postoje pravila koja treba poštivati? Otkad hodaš s onom djevojkom potpuno si izgubio glavu!" Franko nije izdržao, izgubio je strpljenje. Položeni ispit prešao je u drugi plan i izgubio je kontrolu nad sobom. Došlo je do pravog sukoba. Nakon nekoliko sati koje je proveo zatvoren u svojoj sobi, shvatio je da je pogriješio, da je rekao suviše riječi protiv oca. Želio je započeti iznova, zamoliti ga za oproštenje, ali nije uspio. Onda je otišao u kuhinju i pripremio kavu. I kod oca je srdžba bila već splasnula. Introvertirani oboje, nisu uputili jedno drugome ni riječi, nisu se izričito ispričali, ali svejedno su povezali pokidane niti međusobnog odnosa.

Anamarija Gatti

NADA NAKON RAZVODA

Kad obitelj doživi lom jer ju zahvatila oluja. Pozitivne poruke jedne mlade majke.

Arhiv CN

Emilija izgleda poput mlade djevojke, no ona je već zrela žena koja odmjereno govori na jednom susretu gdje se, u nazočnosti stručnjaka, daruju u zajedništvo obiteljske patnje. Ova lijepa gospođa može dati svoj doprinos: iskustvo supruge i majke, rastavljene od muža i oca svoje djece.

Potrebna je hrabrost da se daruje svoje iskustvo, kako si odlučila podijeliti svoju priču s drugima?

Razvedena sam već četiri godine. Malo mi je teško tako se nazivati, zbog osjećaja promašenosti što ga ta riječ nosi sa sobom. Rodila sam se i odrasla u duboko kršćanskoj obitelji. Udalila sam se za čovjeka koji je poput mene hodao

putem vjere, pa sam i zato na neki način bila uvjerenja da će naš brak biti postojan. No otkrila sam da nas to što smo kršćani ne čini otpornima na promašaj. Nakon deset godina zajedničkog života stigli smo do razvoda. Duboka tama, pobuna, osjećaj izgubljenosti, veliki "zašto"... a potom malo po malo obnova. Sa sigurnošću znam da ne bih mogla izaći iz te tame da oko sebe nisam imala ljudе koji su mi pomogli: svoju obitelj, prijatelje... Upravo zato u srcu osjećam odgovornost da podijelim svoje iskustvo, nadajući se da nekome može biti dar.

Kako si se odlučila na sudjelovanje?

Više sam puta bila pozivana na susrete za razvedene, ali nikad se nisam odvažila otići, dok me se nije dojmio naslov prošlogodišnjeg susreta: "Svjetlo nade za ranjenu obitelj". Pripremila sam se i otišla sama. Čim sam stigla, susrela sam stotinjak osoba koje se nalaze u istom stanju kao i ja. Odmah sam osjetila kako nisam sama; doživjela sam svjetlo u razmjeni, otopio mi se teret u srcu i polagano se počela pojavljivati nova nada.

Koja je ključna riječ u tom tvom iskustvu?

Život ponekad ne ide onako kako bismo mi to željeli, ali na nama je odluka da stavimo cvijet u kosu i budemo sretni. To uključuje proces praštanja. Praštanje... nadasve samoj sebi, što je možda i najteže. Koliko sam grešaka učinila u svome braku? Koliko puta nisam bila u stanju ljubiti svog supruga kako je to on očekivao? Potom praštanje njemu, vraćajući mu njegovo dostonstvo, može značiti – dopuštam ti da odeš, jer te želim pokušati ljubiti srcem Boga koji ostavlja svoju djecu slobodnu.

Kako to živiš u svakodnevnom životu?

Iako uvijek nije lako niti se podrazumijeva, doživjela sam da je korisnije ako nastojimo izaći u susret jedno drugome, neovisno o onome što je određeno sporazumom o razvodu, na način da tražim lakoću odnosa, ne otežavajući situaciju u odnosu na djecu. Ako je sporazum u funkciji djece, onda se lakše dogovoriti. Moramo tražiti njihovo dobro, odgajati ih za kulturu praštanja. Za mene to znači nastojati se suzdržati od osuđivanja njihova oca, zajedno

www.jenatadnes.com

isticati pozitivno u njemu... To znači i podsjetiti samu sebe da samo Bog može vidjeti i suditi o onome što je u srcu čovjeka kojega sam voljela, a koji u svakom slučaju ostaje njihov veliki i jaki tata.

Nije uvijek lako...

Ispričat će neke situacije.

On je odlučio odvesti djecu na tečaj skijanja. Osim toga što je to skupo, remeti nam smjene i na mjesec i po dana zauzima sva nedjeljna jutra. No smatrajući da je to vrijeme koje može provesti s djecom na malo poseban način, podržala sam ga, pomogla sam mu i pronaći potrebnu odjeću, iako sam mu na početku htjela reći da se sam snađe.

Tu je i organiziranje rođendana i proslave Božića. Kad bih se zaustavljala i nabrajala mu kako je sve na meni, stalno bismo se svađali. Međutim, nastojim da ti trenuci budu

mirni i vedri za djecu i da oni vjeruju kako je i tata učinio sav svoj dio, da ih sigurno voli, ali možda ne uspijeva to izraziti.

To sigurno traži veliki emotivni ulog s tvoje strane, kako bi našla ravnotežu za svoju djecu i održala je. Koliko je naporno to samoodgajanje?

Poprilično (smješi se)...

Nimalo lagani korak bio mi je prestati ga pitati kako je i što radi. Bilo mi je prirodno zanemati se za njega kao svoga supruga i oca moje djece. No primjetila sam da mu to daje osjećaj gušenja, pa sam malo po malo naučila šutjeti, što ga je smirilo. Često mi u zadnji čas promjeni smjenu ili već predviđeni plan. Na početku malo prigovaram, ali onda pomislim kako je za djecu najvažnije da im ostane misao kako se tata i mama mogu dogovoriti bez svađe, usprkos svemu onome što smo

prošli. Kad njihov otac nastupa kao tenor, vodim djecu da ga gledaju, ističući koliko sam ponosna i kako i oni trebaju biti ponosni. Isto tako kad govorim o njegovu poslu: nitko nije bolji od njihova tate...

Naravno, postoje i momenti kada s djecom analiziram neko ponašanje koje ne treba odobravati, što im je možda donijelo patnju. No nastojimo ga opravdati, pripisujući umoru ili prevelikim brigama poneki izljev srdžbe ili dodatni ukor.

Kako uspijevaš sve uskladiti? Je li moguće, i kod razvoda, prenijeti stvarnu percepciju da ste obitelj?

Sve uskladiti nije jednostavno, no ima još jedna rečenica koja mi je dala utjehu: mi samohrani roditelji možemo biti kompletan obitelj za našu djecu. U nama mogu naći orientir i svoj mir. Godilo mi je kad sam čula da nismo svemogući. Jer živjela sam pomalo nezadovoljna što nisam stizala sve učiniti: posao, kuća, obaveze, vrijeme za djecu. Ali mi nismo svemogući. Nastojim činiti dobro ono što mi je moguće, no važnije je zadržati mir i darovati djeci i osobama oko sebe ne toliko količinu koliko kvalitetu odnosa.

Lisa Spindler Photography Inc

Sada, kad navečer stignem kući, više puta ostavim suđe neoprano i sjednem na kauč s djecom pa razmjenjujemo događaje proteklog dana, svi šćućureni jedni uz druge. Nisu toliko potrebni veliki govor, ponekad je dovoljno spustiti se na njihovu razinu, pogledati ih u oči i darovati im veliki osmijeh i zagrljaj.

Kako ti proživljavaš ovaj trenutak?

Biti vjerna nerazrješivosti kršćanskog braka za mene znači nastaviti voljeti supruga i "u zlu", više nego čekati njegov povratak. Primjećujem da ono "zauvijek" izgovoreno na dan vjenčanja ostaje, jer on ostaje čovjek kojega sam odabrala pred Bogom i koji je proveo dio života uz mene; koji mi je darovao mogućnost da postanem majka i čije obrise opažam na licima svoje djece. Primjećujem također da su mi kroz patnju zbog razvoda

darovane nove oči kako bih vidjela bol ljudi oko sebe. U patnji mi se razbistriло koliko sam sretna i zahvalna za sve ono što mi se svakoga dana daruje.

Danas zastrašuje ovaj trend razvoda. Podaci o rastućem broju obitelji zahvaćenih ovim valom izazivaju zabrinutost. Obitelji su zahvaćene olujom, ali ne samo one, nego i biološke obitelji, prijatelji... To utječe i na radne sredine, na školovanje djece, a računi su na kraju mjeseca obično dvostruki, na radost kneza konzumerizma. No ova je mlada majka poslala pozitivne poruke, poruke nade koje stvarno prate napore i patnje jednoga života – više života – koje treba obnoviti. S neizbjježnom sviješću o dužnosti-pravu djece da budu branjeni i zaštićeni, da dožive iskustvo dobrog života, uvijek i u svakom slučaju, usprkos protivljenjima. ■

POSTOJANOST U KUŠNJI

Svjedočanstvo zajednice Fokolara u Siera Leone, jednoj od zapadnoafričkih zemalja najviše pogodenoj epidemijom ebole

Sierra Leone, Gvineja i Liberija rijetko su se pojavljivale u europskim medijima, sve do posljednjih mjeseci. Danas slušamo vijesti iz ovih zemalja povezane sa širenjem ebole jer je u njima najveći broj oboljelih u dosad najvećoj epidemiji ovoga virusa od njegova otkrića 1976.

"Nakon duge patnje zbog rata, sada smo opet kušani ovom epidemijom. Strah raste ali i svijest da poduzimanjem potrebnih mjera – koje su ponekad protivne kulturi ljudi, kao što je izolacija – možemo pobijediti ovaj virus. Crkva posvuda nastoji pružiti svoju pomoć konkretnom ljubavlju prema svima", pišu nam iz Sierra Leone.

Ovih dana patnja je dodatno otežana zahtjevom stanovništву za karantenom. Živi se unutar zidova kuća kako bi se udaljio rizik od zaraze. Jedan redovnik blizak Fokolarima napisao je:

"Kažu nam da budemo oprezni. Da bi se izbjegao kontakt, na misi se ne daje ni znak mira. No teško je precizno znati otkud vreba opasnost. U katoličkoj bolnici imali smo slučaj bolesnika koji je pobegao iz bolnice specijalizirane za ebolu u Kenami i došao se liječiti k nama. Možete zamisliti kakav strah vlada."

Čak se i susreti zajednice Fokolara moraju obustaviti, kao i predviđene aktivnosti s mladima. Povezuju se u lanac kako bi se uzajamno

podržavali: telefoniraju i šalju poruke. A što kažu jedni drugima? Izražavaju čvrstu volju da će i dalje ljubiti, i pod teretom ove kušnje. Zahvalivši za njihovo svjedočanstvo, u pismu članovima Pokreta u Sierra Leone, predsjednica Maria Voce ih je potaknula da odvažno idu dalje i da svjedoče ideal jedinstva na sve moguće načine. Zajamčila im je također blizinu i molitve citavog Pokreta u svijetu.

"Osobno nastojim uvijek ostati vjeran danom obećanju da će i dalje živjeti ideal jedinstva i ovdje u Sierra Leone", povjerava J. K. očitujući svoju bol što se moraju obustaviti kontakti. No podršku nalazi u Riječi života.

Alfred piše: "Situacija u Sierra Leone nije dobra. Teško nam se kretati od jednog mjesta do drugoga. No to me ne zaustavlja, dapače, potiče me da još više živim evanđelje. Nastojim živjeti svaki trenutak za Isusa i darovati se posve njemu tijekom dana. Moja najdublja želja je biti vjeran evanđelju."

A otac Karlo: "Kad izgleda da pobjeđuju strah, strepnja, neaktivnost, a ponekad i razočaranje, jer vlasti su spore, malo po malo otkrivamo da su sve to lica Isusa raspetog i napuštenog i iznova počinjemo ljubiti. Ta ljubav je onda dublja i sadržajnija." ■

ZAŠTO ODSIJECANJE GLAVE?

Brutalne slike koje šire mediji snažno pogađaju našu emotivnost. Značenje toga okrutnog čina u povijesti i danas.

Odsijecanje glave koje vrše pri-padnici Islamske države (IS) u Siriji i objavljivanje video snimaka na internetskim stranicama izazivaju zgražanje i mnoge polemike zbog brutalnosti slika i njihovog nekritičkog širenja. U vijestima o ovim bolnim događajima veći broj medija koristi izričiti izraz "odsijecanje glave". Zašto komunikatori osjećaju potrebu da budu

tako specifični u ovim situacijama? Zašto odsijecanje glave ljudskom biću tako snažno pogađa našu emotivnost?

Zašto se militanti Islamske države služe odsijecanjem glave kako bi ubili svoje taoce i šire slike smaknuća po cijelom svijetu?

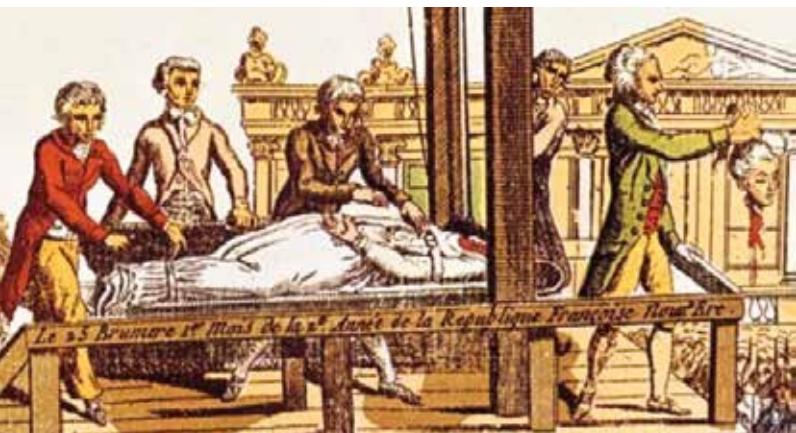
Da bismo našli odgovor na ta pitanja, moramo se vratiti u povijest.

Glava je u većem dijelu prvobitnih kultura predstavljala sjedište duha, sjedište

funkcija misli i mašte, koje upravlja osjetilima sluha, okusa, mirisa i vida, dok je ostatak tijela bio očitovanje materije. I zbog svojeg oblika, sličnog kuglastom spremniku, smatralo se da glava sadržava b t svakog pojedinca.

Odsijecanjem glave namjeravalo se lišiti osobu njezina duhovnog identiteta, nužnog uvjeta za suočavanjem sa zagrobnim životom.

Tijekom stoljeća odrubljivanje glave zadobivalo je važno značenje u svim glavnim civilizacijama, mada s brojnim varijacijama i tumačenjima. U Rimskom je carstvu bilo rezervirano za rimske građane jer se smatralo brzim i časnim, dok je razapinjanje bilo za robeve i one koji su ugrozili jedinstvo Carstva. Mitološko Perzejevo odsijecanje glave Meduzi, kao i odsijecanje glave Ivanu Krstitelju, apostolu Pavlu, Mariji Antonieti, Tomasu Moru i Mariji Stuardi (kao i mnogima drugima) vjerojatno su imali za cilj uklanjanje vrednota što su ih prenosili "osuđeni". U Srednjem vijeku odrubljivanje glave postalo je službenom osudom na smrt i dobilo ime "smrtna kazna".

Arhiv CN

Važno je primijetiti da je ta okrutna praksa poprimila osobito nečasno značenje među narodima Azije i Afrike. Do današnjeg se dana odsijecanje glave kao smrtna osuda primjenjuje u Saudijskoj Arabiji, Kataru, Jemenu i Ujedinjenim Arapskim Emiratima. Izvršava se javno, mačem, za sva kaznena djela koja donose zlo na zemlju.

Uloga komunikacije, tj. način javnog širenja odrubljivanja glave, uvijek je važna. U prošlim se stoljećima odsijecanje glave izvršavalo na javnim trgovima, kao upozorenje narodu. Danas su mediji, a osobito "demokratska" internetska mreža, preko više ili manje brutalnih slika, postali planetarna pozornica za uništavanje ljudske naravi žrtve, kao i nekad, i vrijednosti što ih ona predstavlja.

I dok su mediji nužno sredstvo propagande za kulture koje su žrtve i namjeravaju obznaniti svijetu razloge ovih pogubljenja, za vladajuće kulture kao što je američka, mogli bi predstavljati opasan bumerang.

Moćnijim kulturama se treba pripisati veća

odgovornost, kako na području ljudskih prava tako i u načinima komunikacije. Javno izvršenje pogubljenja "neprijatelja američke nacije" prenošeno preko Mondovizije vjerojatno bi izazvalo različite najbučnije reakcije.

U svakom slučaju mediji dobivaju sve važniju odgojnju ulogu, ne samo informativnu. Događaji i ljudi dobivaju značajnu ulogu samo ako i kada se prenose preko sredstava priopćavanja. Odgovornost komunikatora u širenju sadržaja je ogromna, no vjerojatno malo shvaćena. Ona se odnosi i na sve nas jer i mi možemo prenijeti bilo koji video zapis i sliku cijelome svijetu. Primjer takve nedovoljne svijesti je i običaj tzv. selfie fotografiranja [slikanje sebe mobiljom] na podlozi boli drugih ljudi, primjerice pred olupinom broda Concordia ili na poprištu ubojstva koje se upravo dogodilo. Biti komunikatori danas je više nego jučer velika prigoda koja nam može pomoći ostvariti bolji svijet, ako je budemo znali iskoristiti kroz svjesno korištenje naše glave. ■

UJESO.COM

RODITELJI U SUKOBU

Moji su roditelji već duže vrijeđe rastavljeni, ali još se uvijek svađaju. Ja sam odlučio živjeti s majkom koja se oslanja na mene i ja je svesrdno podržavam, ali ne znam kakvo stajalište zauzeti prema ocu. Vrlo sam suzdržan u odnosima s njim, iako me on pokušava privući na svoju stranu.

Za koju se stranu opredijeliti? To je jedno od bolnih pitanja koja se postavljaju pred djecu kada se nađu u takvu položaju. Pitanje koje nam nameću okolnosti za koje ne snosimo odgovornost već ih proživljavamo sve dok potpuno ne slome sigurnost koju smo dotada osjećali u domu. Nije to nimalo jednostavno! Snosimo teret loma za koji barem naizgled ne možemo učiniti

ništa kako bismo ga popravili. Zato bih ti, zajedno sa svim tvojim prijateljima koji te iskreno vole, želio reći da nisi sam. I ovaj bolni trenutak može poslužiti tvojem osobnom rastu.

Nalaziš se u situaciji kad više od svojih roditelja ne možeš očekivati sigurnost, štoviše, pozvan si ih podržati. Prisiljavaju te da dobro razmisliš na koji ćeš način biti uz njih. Iako su u sukobu, svaki te od njih, svjesno ili nesvjesno, želi za sebe.

U okolnostima u kojima živiš razumljivo je da je tvoj odnos s majkom - s kojom si odlučio živjeti - snažan i ne treba te čuditi što takav nije i s ocem.

Moraš toga biti svjestan jer će ti to pomoći, jednako kao i činjenica da su ti važni i jedno i drugo, ili spoznaja da si im oboma potreban, da te žele. Upravo svađama oni to potvrđuju, silom te žele privući svaki na svoju stranu.

Ali, kada bi se ti odlučio za jednoga od njih, ne bi pomogao ni njima ni sebi - jer bi se osjećao podijeljenim. Stoga pokušaj voljeti svakoga osobno u sadašnjem trenutku i pokušaj pronaći mogućnost za otvoren razgovor i s ocem, iako ne živiš s njim. Tako ćete - unatoč svemu - nastaviti ići zajednički naprijed i uzajamno jedan drugome pomagati, onako kako već činiš s majkom. ■

F. Châtel

SAM ILI U BRAKU?

Obraćam se vama, iako nisam niti zaručena niti u braku. Mislim da je moje životno opredjeljenje brak, ali ne želim se tjeskobno brinuti i živjeti u neprekidnu traženju, pa opet na kraju pogrešno izabratи. Razmatram i o mogućnosti samačkog života. Ponekad slušam kako ljudi govore da muškarac i žena trebaju jedno drugo kako bi se upotpunili. Što to znači, hoću li biti nepotpuna ako se ne udam, hoće li mi nešto nedostajati?

Mudro zaključuješ i ne trebaš se bojati - jer, ako je tvoje životno opredjeljenje brak, sigurno ćeš pronaći pravu osobu. Međutim, to ne znači samo pasivno iščekivati. Naprotiv! Moraš se kretati u raznovrsnim, ali zdravim okružjima koja će ti pomoći da proširiš krug svojih poznanstava, ali i da budeš pozornija pri odabiru mogućnosti koje su pred tobom. Ne treba iznevjeriti vlastita očekivanja! Možda ih treba umanjiti jer ne postoji ni savršen muškarac, ni savršena žena o kojima jedino ovisi ostvarenje naših želja i nadanja. Svako je ljudsko biće ograničeno, pa stoga nikada neće moći zadovoljiti želje našega srca koje je stvoreno za beskonačno.

Razmotrimo tvoje pitanje o potrebi pronalaženja osobe suprotnoga spola kako bismo postali potpune osobe. Odgovor je, dakako, potvrđan jer muška i ženska osobnost zajedno omogućuju da se stvarnost spozna u cjelini. Kada bi jedna od dviju nestala, izgledalo bi kao da stvarnost promatramo samo jednim okom umjesto s oba. Međutim, to se upotpunjavanje ne ostvaruje samo u braku već i u svakidašnjici, u bogatstvu odnosa s osobama koje su različitog spola od našeg. Onoliko koliko nastojimo otkriti i prihvatići

Ijepotu drugoga obogaćujemo se novim spoznajama. Upotpunjene muškarca i žene koje je biološki jasno uočljivo ne možemo shvatiti kao igru spajanja, sjednjavanja pojedinačnih dijelova, kao da je ljudsko biće samo po sebi nepotpuno bez drugoga spola - jer riječ je o dvije već potpune osobe koje su pozvane, kako b rasle, izmijeniti bogatstva svoje osobne različitosti. Ponekad se događa da različitost plasi, dovodi nas u krizu, pa tako, iako u braku, ostajemo "nepotpuni"

jer se nismo otvorili daru koji nam drugi može darovati upravo svojom različitošću. Ne može nas brak ostvariti, ostvarujemo se u sposobnosti da neprekidno drugomu dajemo mogućnost da nas upozna. Drugi nas neprekidno potiče da preispitamo svoje stavove i načine ponašanja i djelovanja te u konačnici otkrijemo blago koje se krije u onima koji žive uz nas. ■

M. R. Scotto

ISKRENI SA SAMIMA SOBOM

Kako možemo ostati vjerodostojni u svijetu poput ovoga? Nismo li u opasnosti da ćemo biti ismijani ako živimo vjerodostojno?

Dragi Luka, ponajprije ti želim zahvaliti na pismu i svemu što si mi priopćio, vezanom uz poteškoće s kojima se susrećeš u nastojanju da budeš iskren sa samim sobom i drugima. Zaista, u svijetu u kojemu vrijedi jedino privid vrlo lako poklekнемo pred napasti da pokažemo lažnu sliku o sebi - kako bi nas ljudi hvalili i obasuli priznanjima. Ali "na duže staze" to se ne isplati jer nitko ne može pobjeći od svoje nutrine koja je istinita i vjerodostojna. Naime, ono što uistinu vrijedi je istina o sebi, točnije - ona istina o nama samima koja nas tjera da je održimo u ravnoteži. Svatko živi kako bi sebi samome

priznao da vrijedi, da je njegov život vrijedan. Istina o sebi zbroj je mišljenja nas samih o sebi samima i mišljenja drugih. Potrebno je da ta dva mišljenja budu u ravnoteži. Nikada nije dobro činiti nagodbu s temeljnim istinama o čovjeku. U biti, upravo te istine pokreću sebe. Koje su to istine, o kojim temeljima ljudskog postojanja govorimo? Evo najvažnijih:

- 1) Mi smo bića odnosa, naime, ne možemo živjeti sami, mi smo plod odnosa s drugima
- 2) Programirani smo za ljubav, točnije, ostvarujemo se ljubeći
- 3) Istina rađa radost, a laž tugu
- 4) Nakon svake pogreške uvijek možemo započinjati ispočetka, kao što je rekao veliki filozof Blaise Pascal: "Čovjek je često poput životinje, a samo katkad poput andela". Treba prihvati da je ljudski grijesiti, ali važno

je znati odmah se uzdignuti - svjesni da je to uvijek moguće.

Ako budemo nastojali živjeti u skladu s tom istinom, naš će život dobiti smisao i otvorit će se beskonačnom. U tom sva-kidašnjem naporu primijetit ćemo da se naš život mijenja i postaje sve puniji. Jer, kao što je rekao Kant, u nama živi komadić beskrajnog neba koje možemo prihvati, a koje samo obasjava sve ostalo. To je nebo istina mnogo veća od nas, naša vjerodostojnost. ■

E. Aceti

KOLIKO DJECE, KAKO I KADA?

usmjerenje naših odabira, omogućio da nam ih stigne petero!

Sada imaju između 13 i 22 godine i oni su nešto najljepše, najbogatije, najpoticajnije, nezamislivo što nam se dogodilo. Umaraju nas i iskušavaju svakoga dana, preispituju naše odabire, daju nam osjećaj punine i veliku nadu u budućnost. Puno se pomažu međusobno, igraju se, svađaju, rastu zajedno jedni uz druge. Ako vam životne okolnosti to omoguće, ako imate i trunku odvažnosti i razmišljate o tome da imate više djece, onda je to predivno! Od trećega pa nadalje rastu gotovo sami! Nama nisu negativno utjecali na naš posao i na karijeru, iako se kao strastveni fizioterapeut Barbara našla pred odabirom da počne raditi sa skraćenim radnim vremenom kako bi mogla biti uz djecu kroz te predivne godine. No, to je učinila vrlo rado. Otkrili smo, a potom i produbili, i jednu uzvišenu društvenu vrijednost rađanja: možda svi ne poznajemo teške ekonomski i političke posljedice europskog opadanja poroda.

Naravno da je svaki par jedinstven, neponovljiv, s pričom koja se razlikuje od svih drugih. Imamo na umu doista lijepo obitelji s jednim djetetom. Zbog važnih razloga koje su zajedno odvagnuli, nisu imali više djece (zdravlje, materijalni razlozi itd.)

U kontekstu govora o zaručništvu ne bismo se trebali predugo

Uvijek smo se nadali da čemo imati više djece. Sviđala nam se ta pomisao. Nikad nismo unaprijed uspjeli odlučiti njihov broj, kao neki naši prijatelji koji bi govorili "tri je savršeno" ili "jedno je dosta i previše". To nam je izgledalo pomalo umjetno i beskorisno jer smo bili svjesni da se toliko toga može ispriječiti našim planovima. Razgovarati, svakako, ali ne suviše detaljno i bez preciznih planiranja. Potom je život, sa svojim okolnostima koje su uvijek osnova za

S DEMOGRAFSKOG
STAJALIŠTA
MOŽEMO
NAŽALOST
USTVRDITI DA JE
EUROPA NA PUTU
KOJI BI JE MOGAO
DOVESTI DO TOGA
DA NESTANE
S POZORNICE
POVIJESTI
(BENEDIKT XVI.)

bebekicskesnayrok.hu

MOŽE BITI NORMALNO DA ŽELJENO DIJETE
NE STIGNE ODMAH, U ROKU GODINE DANA.
NO POTREBNO JE IMATI NA UMU DA S
GODINAMA RODNOST IMA TENDENCIJU
OPADANJA.

zadržavati na pitanju djece, ali smo smatrali važnim spomenuti ga. Razgovarajte o tome u pozitivnom svjetlu jer može se sanjarići o smionim odabirima otvorenima životu!

NEKOLIKO NAPOMENA NIJE NA ODMET

Kako bismo svjesno ostvarili svoje odabire na važnom području rodnosti, potrebno se o njemu informirati. Primjerice, plodnost para nije uvijek jednaka. Ona se mijenja ovisno o starosnoj dobi, nadasve žene. Najveća je između 18 i 25 godina, a potom polagano ima tendenciju opadanja. Prema statistikama, s godinama se povećavaju poteškoće oko rađanja djece. Jedan od razloga [nije jedini] je trudnoća u sve kasnijoj dobi. Često je to prisilni odabir, posljedica raznih problema: posla, stana, materijalnih poteškoća, udaljenosti od roditelja. Smatramo da postoji i određeni društveni poticaj da se dolazak djeteta gleda kao problem, dakle da ga se odgađa. Ista ta kultura tehnicišta i efikasnosti potiče parove da razmišljaju ovako: "Dijete nam ne smije doći dok ga ne budemo htjeli. Zato primjenjujemo

strogu kontracepciju, a ako nešto krene krivo, postoji pobačaj. Kad odlučimo imati dijete, dobit ćemo ga".

No nije uvijek tako. Ponekad je dovoljno neko vrijeme, do godinu dana, što nije toliko zabrinjavajuće, dok u drugim slučajevima dijete baš ne stiže. Zato je korisno poznavati to područje i informirati se, a potom zajedno, svjesno i promišljeno, izabrati vrijeme za trudnoću.

VJENČAJMO SE ODMAH ILI PRIČEKAJMO DA SVE BUDE SPREMNO?

Odlučili smo se vjenčati bez suviše čekanja. Imali smo 27 i 29 godina i nesiguran posao. Teoretski, mogli smo čekati stalani posao ili

STANKA

*ponekad se voli očima,
ponekad se voli srcem,
ponekad se voli glavom,
ponekad se voli rijećima,
ponekad se voli tišinom.*

*(Aleksandra i Maurizio,
u braku 20 godina, dvoje djece)*

da se oslobodi roditeljska kuća. To što nam je nedostajalo nismo smatrali da je najvažnije. Osnovno smo imali: želju da se vjenčamo, dob i materijalnu samostalnost. Sada nam je dragو što smo tako odlučili i što nismo previše odugovlačili s rađanjem djece. Svakako, kao vjernici smo se pouzдавali u Boga, i to mnogo, i nikada se nismo pokajali, no o tome ćemo kasnije.

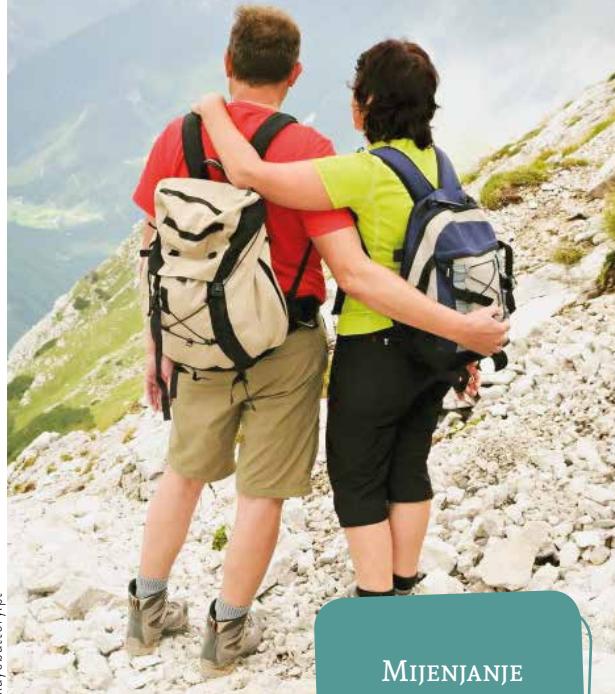
Danas nije lako doći do minimalne samostalnosti. No čim se ukaže ta mogućnost, smatramo da je potrebno uzeti u obzir mogućnost braka, bez odugovlačenja. Mi smo počeli s malo najbitnijih stvari i to nam je bila lijepa promjena života, možda upravo zahvaljujući tome. Osim toga, ne treba zaboraviti da za djecu treba snage koje u mlađoj dobi imamo!

Mnogi su učinili tako, bez suviše čekanja, s maštom i odvažnošću, uz pomoć prijatelja: lijepa ali umjerena svadba, za jelo brinu prijatelji, odjeća po načelu "sam svoj majstor", konfeti napravljeni kod kuće ili izostavljeni u korist solidarnosti s potrebitima, stan obojan svojim snagama i ne potpuno opremljen, jer to nije najvažnije za dobar brak, štoviše!

MOGUĆI NEOČEKIVANI DOGAĐAJ

Sara je imala 32 godine. Nakon pet godina braka dijete im nije stiglo. Rekla nam je: "U teškoj sam krizi. Sve vidim crno – svijet i nas. Poslige vjenčanja uživali smo život, putovali, želeći iskoristiti neovisnost. Kako sam bila glupa! Nismo ni primjetili da treba misliti na dijete. Ali ono ne dolazi magičnim štapićem, kad se sjetiš. Ta je situacija djelovala na nas i naše odnose. Sada je kasno. Vi koji se susrećete sa zaručnicima, recite im da razmišljaju o tome, da razgovaraju,

kayobattery.pt

MIJENJANJE
ŽIVOTNIH STILOVA
MOŽE IMATI
POZITIVNOG
ODRAZA I
NA BUDUĆU
PLODНОСТ ПАРА

ocijene okolnosti i ne dopuste da ih zaustavi današnji mentalitet uživanja. Neka ne čekaju previše."

Na kraju su dobili djecu, ali prijedlog svejedno vrijedi.

Rekli smo da treba poznavati područje rodnosti. Potrebno je razgovarati o mogućnosti da dijete ne dođe. Mi to nismo uzeli u obzir i iz neznanja. Kasnije smo vidjeli da se to često može dogoditi. Osjetljivo je to iskustvo, teško, vodi u krizu, mijenja viziju života, a često je i dodatni uzrok mnogih razvoda.

Neplodnost je danas u porastu. Kako ćemo se ponašati u tom slučaju? Razgovor bi nas mogao odvesti daleko, no navedimo samo nešto kako bismo produbili ovu temu.

Uzroci neplodnosti su poznati, barem dijelom. Obično su kombinirani (muški i ženski) i treba ih upoznati radi mogućeg preventivnog djelovanja. Međusobno se isprepliću tjelesne nepravilnosti

U OČEKIVANJU REFERENDUMA

Što nam predlaže referendum? Pogledajmo točku po točku, onako školski.

1. Preferencijalno glasovanje.

U strankama se članovi ne će morati dodvoravati predsjednicima, s leđa predsjednika će pasti nepotreban teret odgovornosti zbog potencijalne zavisti i laktašenja među članovima zbog mjesta na listama, a birači će s vremenom naučiti bolje razlučivati kome da daju svoj glas. Ne će padati na isprazne riječi. Postat će politički puno odgovorniji. I to se uči. Preferencijalno glasovanje postoji u zemljama koje su po veličini i broju stanovnika slične našoj: u Austriji, Finskoj, Švedskoj, Belgiji, Danskoj, Norveškoj, Nizozemskoj, Češkoj, Estoniji, Slovačkoj, Grčkoj, itd. Naši političari stalno govore o dobrim primjerima demokratskih zemalja. Eto ih!

2. Smanjenje izbornog praga. Na prošlim izborima 25,7% glasova je „isparilo“. Više od 600.000 birača nije dobilo svoje predstavnike u Saboru. To je s obzirom na ukupan broj birača doista previše. To nije pravedno. To izaziva frustraciju i pasivnost biračkog tijela.

3. Reorganizacija izbornih jedinica. Kao argument u prilog ovoj točki, najbolje je navesti primjer iz 2011. godine.

- HSLS je dobio 72.924 glasova. Koliko zastupnika u Saboru? NULA.
- HSS je dobio 71.450 glasova. Koliko zastupnika u Saboru? JEDAN.
- HDSSB je dobio 68.994 glasova. Koliko zastupnika u Saboru? ŠEST.

narod.hr

[rijetke] s hormonalnim poremećajima te navikama započetim u mладенаčkoj dobi i međusobno negativno djeluju:

- način ishrane [nadasve žena]. Osim što je kemijski zagađena, hrana može sadržavati suviše sladila i zasićenih masti na štetu mahunarki, povrća, voća i integralnih žitarica;
- nedovoljna redovita tjelesna aktivnost [no, pozor i na pretjerivanje];
- preniska ili previsoka tjelesna težina, osobito u žena;
- preuranjeni spolni odnosi i mijenjanje partnera, što može dovesti do kroničnih upala spolnih organa;
- pretjerivanje s upotrebom alkohola i opijata;
- pušenje;
- pretjerani i učestali stres.

Uz reklamirane uspjehe medicine koja izgleda da je riješila problem neplodnosti tehnikama umjetne oplodnje, postoje medicinske i etičke dvojbe povezane s njihovim korištenjem. Više puta smo se u to uvjerili zamijetivši duboku patnju u parovima koji su se podvrgli tim tehnikama ili pravo odbijanje takvog načina kojim se često ne poštuje ljudsko dostojanstvo. Razgovarajte o tome prije, dok ste mladići i djevojka, savjetujte se s povjerljivim i stručnim osobama kako postupiti ako bi došlo do takve situacije. Postoje dobri i valjani etički i medicinski razlozi za dvojbenost većine takvih tehnika. ■

To nije pravedno. To čak vapi u nebo!

4. Ujednačavanje vrijednosti glasova birača. U sadašnjem sustavu, u nekim izbornim jedinicama kandidat mora dobiti čak i po 30% glasova više nego u nekoj drugoj da bi ušao u Sabor. To nije pravedno. To je rekao već i Ustavni sud i pozvao odgovorne da to promijene – i nisu ništa učinili. Imali su, kao, važnija posla. Pređimo s riječi na djela.

5. Dopisno i električno glasovanje. Na ovo gledam iz perspektive ljudi koji žive izvan Hrvatske. Mislim na velike zemlje u kojima se može glasovati samo u veleposlanstvima koja su stotinama i tisućama kilometara udaljena od mjesta stanovanja, mislim i na BiH gdje se može glasovati samo na 4 mjesto... To s jedne strane dovodi do nemoguće gužve, a s druge do odustajanja od izlaska na izbole. To je gaženje ljudskih prava (a političarima su puna usta ljudskih prava). To je nepravedno. Od država koje su nam najbliže dopisno glasovanje postoji u Italiji, Sloveniji, Bosni i Hercegovini. Električno glasovanje imaju Australija, Kanada, Italija, Estonija, Njemačka, Francuska, Finska, Švicarska itd. Zašto ne i mi? Imamo "e-recepte", imamo "e-Hrvatsku", znači da se može.

6. Preduvjet za kandidaturu izvanparlamentarnih stranaka – 3.000 potpisa. To je odličan prijedlog jer će na taj način otpasti mnogi "egzotični" kandidati i strančice koje postoje samo na papiru, koji možda koriste predizborne kampanje za osobnu promidžbu ili za predstavljanje nerealnih ideja. Sjetimo se samo emisija na kojima se predstavljaju kandidati koji ne znaju ni što uopće predstavljaju, koji ništa ne rade ni prije ni poslije kampanje... Ili se čak ni ne pojave u emisijama. A kandidirali su se.

7. Pravilo koaliranja: samostalno na izbole, udruživanje nakon izbora. Točno će se znati koja je stranka dobila koliko glasova. To će omogućiti pravedniju raspodjelu mandata u Saboru. To je dobro i za stranke pojedinačno i za njihovo udruživanje. To ne znači da stranke prije izbora ne mogu razgovarati o mogućem koaliranju poslije izbora. To samo znači da će se kod koaliranja točno znati tko ima koju težinu glasova. ■

Razvojem medicine znatno su se povećale mogućnosti očuvanja zdravlja, odgađanja bolesti, kao i uspješnog liječenja. Sistematski pregledi omogućavaju cjeloviti uvid u stanje našeg organizma, a služe u svrhu prevencije i pravovremenog otkrivanja zdravstvenih tegoba i bolesti. Svatko od nas treba voditi brigu o svom tijelu barem onoliko koliko vodi računa o karijeri, obrazovanju, izgledu te o materijalnim dobrima.

Prema preporuci Svjetske zdravstvene organizacije, preventivni pregledi trebali bi se redovito provoditi jednom godišnje ili barem svake dvije godine.

Prijelomna dob za odlazak na sistematski pregled ne postoji.

SVE KORISTI SISTEMATSKOG PREGLEDA

Sistematskim pregledima podliježu različite dobne skupine: od školske populacije, adolescenata, radno aktivnog stanovništva, sportaša te umirovljenika. Treba naglasiti da postoji čitav niz bolesti koje daju simptome tek kad bolest uznapreduje, dakle prekasno. To je upravo ono što nastojimo izbjegći i spriječiti redovitim sistematskim pregledima. Uglavnom su to bolesti koje su i najčešći uzrok poboljevanja i smrti suvremenog čovjeka, a to su kardiovaskularne i maligne bolesti. Koliko puta smo čuli da se netko srušio i umro, a bio je zdrav i u najboljim godinama. Koliko puta smo čuli da je netko došao prekasno i da se više ništa nije dalo učiniti? Sistematski pregled obuhvaća neke bazične pretrage (laboratorijske pretrage krvi, klinički pregled, EKG, ispitivanje plućne funkcije, ultrazvuk dojki i mamografija, pregled ginekologa koji uključuje Papa-test i ultrazvučni pregled, ultrazvučni pregled abdomena), kao i niz pojedinačnih pretraga koje se kreiraju ovisno o "slabim" točkama svakog pojedinca. S obzirom na dob, spol, obiteljsku anamnezu, kao i ranije bolesti, indiciraju se dodatne pretrage. Posebna pažnja posvećuje se bolestima srca i krvnih žila, te malignim bolestima. U prevenciji kardiovaskularnih bolesti važni faktori rizika su debljina, pušenje, smanjena tjelesna aktivnost, povišene razine masnoća i šećera u krvi, povišeni tlak. Dakle, naš zadatak u prevenciji je

uputiti ljudi u štetnost uočenih navika i biti im podrška u promjeni načina života. Sljedeći korak bio bi uhvatiti bolest dok još nema simptoma, dakle provjeriti visinu krvnog tlaka, razine masnoća i šećera u krvi, tjelesnu težinu, upitati za fizički aktivnost.

Što se tiče malignih bolesti, one su također povezane s nezdravim načinom života, koji moramo kod ljudi osvestiti, npr. pušenje i rak pluća, nezdrava prehrana s premalo vlakana i rak crijeva, promiskuitet i rak vrata maternice te poticati ih na promjenu načina života. Za rano otkrivanje ovih bolesti postoji mogućnost različitih pretraga, od ultrazvučnih po različitim organskim sustavima, dopplera, mamografije, magnetske rezonancije ili CT-a, tumorskih markera.

Za sistematski pregled se treba i adekvatno pripremiti kako bi iz njega izvukli maksimum. Kao prvo, treba znati koje su se bolesti najčešće pojavljivale u bliskoj obitelji. Liječnik će vas pitati o nekim lošim navikama, nemojte ih zatajiti kako bi znao dalje usmjeravati vaš pregled.

Ako ste se već od nečeg liječili, treba sa sobom ponijeti medicinsku dokumentaciju. Dan prije vađenja krvi izbjegavati masnu hranu (pomfrit, pizzu, punomasne sireve, pohano, suhomesne proizvode, kolače, i sl.), a 12 sati prije vađenja krvi ništa ne jesti ni piti osim vode. Za analizu urina najbolje je dati srednji mlaz prve jutarnje mokraće, a ako to nije moguće, vrijeme od zadnjeg pražnjenja mjehura do davanja urina treba biti najmanje četiri sata.

Redovitim sistematskim pregledima sačuvat ćemo svoje zdravlje, usporiti proces starenja, sačuvati kvalitetu života i potvrditi praktični smisao narodne poslovice: "Bolje sprječiti nego liječiti". ■

POZDRAV, JESI LI POLOŽIO ISPIT?

JESAM. A KAKO SI TI PROŠAO?

DOBRO, DOBRO.
ALI RECI MI NEŠTO VIŠE...

HOĆU. TOLIKO TI TOGA
IMAM ISPRIČATI.

ODLIČNO! A KAKO BI BILO
DA SE SRETNETE I POPRIČATE?

